

Mare Nostrum

Μεσόγειος & Χριστιανισμός
δια μέσου των αιώνων

Υπό την αιγίδα του Σεβ. Μητροπολίτου Παροναξίας
κ.κ. Καλλινίκου

Πρόγραμμα

34⁵ Πάρος
Ιουλίου
2009

Ξενοδοχείο

Όργανωτική Έπιτροπή

Πρόεδρος

Φίλιππος Τακόπουλος

Αντιπρόεδρος

Σωτήριος Κόλλιας

Γενικός Γραμματέας

Νεκτάριος Κουτσοουρούμπας

Ειδική Γραμματέας

Ειρήνη Κασάπη

Ταμίας

Γλυκερία Μαρίνου

Μέλη

Γεώργιος Κυριακόπουλος

Διονύσιος Άλαμάνος

Ίσαάκ Τεγόπουλος

Έμμανουήλ Δρυλεράκης

Αναπληρωματικά Μέλη

Λεωνίδας Καροῦζος

Νικόλαος Κατσικούλης

Άθανάσιος Μπραντζουκάκης

Ίωάννης Καλούσιος

Elena Dumitrascu

Mare Nostrum

Μεσόγειος και Χριστιανισμός διά μέσου τῶν αἰώνων

Τό φετινό θέμα τοῦ ΙΕ΄ Θεολογικοῦ Συνεδρίου τοῦ Μεταπτυχιακοῦ Φοιτητικοῦ Θεολογικοῦ Συνδέσμου, παρουσιάζει ἐξαιρετικό ἐνδιαφέρον, δεδομένου ὅτι ἡ ἱστορική γένεση καί ἀνάπτυξη τοῦ Χριστιανισμοῦ ταυτίζεται γεωγραφικά καί πολιτιστικά μέ τήν εὐρύτερη περιοχή τῆς Μεσογείου, ὥστε δικαιολογημένα ἡ τελευταία νά μπορεῖ νά θεωρηθεῖ ὡς ἡ κατεξοχήν «δική μας (ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν) θάλασσα». Σκοπός καί στόχος τοῦ παρόντος Συνεδρίου εἶναι ἡ προβολή τῶν κατά τό δυνατόν περισσοτέρων πτυχῶν τῆς πολυδιάστατης αὐτῆς σχέσης διά μέσου τῶν αἰώνων, ἀπό τίς ἀπαρχές της ἕως καί σήμερα: Ἁγία Γραφή, Πατερική Θεολογία, Φιλοσοφία, Ἐκκλησιαστική Ἱστορία, Κανονικό Δίκαιο, Ὁρησκειολογία, Τέχνη καί Πολιτισμός.

Γιά τό Διοικητικό Συμβούλιο

ὁ Πρόεδρος

Φίλιππος Τακόπουλος

Ὑπ. Δρ. Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας

Παρασκευή **3** **Ίουλίου 2009**

- 17:00 Προσέλευση – Έγγραφές Συνέδρων
- 18:00 Έπίσημη έναρξη τών έργασιών του Συνεδρίου
στό Συνεδριακό Κέντρο του Ί. Ν. Αγ. Αθανασίου
του Παρίου – Κώστου Πάρου
- 18:00 - 18:20 Άγιασμός
- 18:20 - 19:00 Χαιρετισμοί:
- Πρόεδρος ΜΦΘΣ κ. Φίλιππος Τακόπουλος
 - Έκπρόσωπος Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών
κ.κ. Ίερωνύμου
 - Νομάρχης Κυκλάδων κ. Δημήτριος Μπαίλας
 - Δήμαρχος Πάρου κ. Χρήστος Βλαχογιάννης
 - Έπαρχος Πάρου κα Γρηγορία Πρωτολάττη
 - Βουλευτές καί πολιτευτές Νομού Κυκλάδων
 - Έκπρόσωπος Κοσμήτορος Θεολογικής Σχολής
 - Αναπλ. Πρόεδρος Τμήματος Θεολογίας Καθ. Μάριος Μπέγζος
 - Έκπρόσωπος Προέδρου Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας
 - Έκπρόσωπος Δ/ντοῦ Προγράμματος Μεταπτυχιακῶν Σπουδῶν
 - Έκπρόσωπος Μεταπτυχιακῶν Φοιτητῶν Κοιν. Θεολογίας
 - Έκπρόσωπος Συνδέσμου Θεολόγων Μακεδονίας-Θράκης

**ΚΗΡΥΞΗ ΕΝΑΡΞΗΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ
ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ ΠΑΡΟΝΑΞΙΑΣ κ.κ. ΚΑΛΛΙΝΙΚΟ**

Α΄ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

- 19:00 - 19:20 Ἡ ἰδέα τῆς Μεσογείου στή θύραθεν
ἱστοριογραφία: Ἡ συμβολή τοῦ Fernand Braudel
Κιτρομηλίδης Πασχάλης, *Καθηγητής Παν/μίου Ἀθηνῶν*
- 19:20 - 19:40 Ἡ εἰς τά πλαίσια τῆς γεωγραφίας τῆς θρησκείας
ἀποστολική διάδοσις τοῦ χριστιανισμοῦ εἰς τόν
μεσογειακόν χῶρον
Δακουράς Διονύσιος, *Όμ. Καθηγητής Παν/μίου Ἀθηνῶν*
- 19:40 - 20:00 Ἡ ἐπίδραση τοῦ ἰδεολογικοῦ καί γεωπολιτικοῦ
πλασίου τῆς Μεσογείου στήν ἱστορία τοῦ
Χριστιανισμοῦ
Μόσχος Δημήτριος, *Λέκτωρ Παν/μίου Ἀθηνῶν*
- 20:00 - 20:20 Συζήτηση

Β΄ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟΝ ΓΕΡΟΝΤΑ ΙΩΣΗΦ ΤΟΝ ΗΣΥΧΑΣΤΗ ΚΑΙ ΣΠΗΛΛΑΙΩΤΗ

- 20:20 - 20:30 Ὁ Γέρων Ἰωσήφ ὁ Ἡσυχαστής: Σύντομη βιογραφία
Δρυλεράκης Ἐμμανουήλ, *Υπ. ΜΔΕ Παν/μίου Ἀθηνῶν*
- 20:30 - 20:45 Ὁ Γέρων Ἰωσήφ ὁ Ἡσυχαστής πρὸς τόν σύγχρονο
χριστιανό
Ἄρχμ. Κοσμόπουλος Σωτήριος, *Υπ. Δρ. Παν/μίου Ἀθηνῶν,
Πρωτοσύγγελος Ἱ.Μ. Σάμου καὶ Ἰκαρίας*
- 20:45 - 21:00 Μαθητεία τῆς νοεράς προσευχῆς στόν Γέροντα
Ἰωσήφ τόν Ἡσυχαστή
π. Τριανταφύλλου Γεώργιος, *Θεολόγος, πρ. Καθηγητής Μέσης
Ἐκπαίδευσης, Ἐφημέριος Ἱ.Ν. Αγ. Τριάδος Λευκῶν*
- 21:00 - 21:15 Συζήτηση
- 21:45 Δείπνο στό Ξενοδοχεῖο *Poseidon of Paros*

Σάββατο **4** **Ίουλίου 2009**

Γ΄ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ & ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ ΩΣ ΚΟΙΤΙΔΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ

- 09:30 - 09:45 Ἡ ἐποχή τῶν Κριτῶν καὶ ἡ ἐγκαθίδρυση τοῦ θεσμοῦ τῆς βασιλείας
Καραγιάννης Χρῆστος, *Λέκτωρ Παν/μίου Ἀθηνῶν*
- 09:45 - 10:00 Ἡ Βασιλεία τοῦ Σαούλ στό βιβλικό χῶρο
Μαρίνου Γλυκερία, *´π. ΜΔΕ Παν/μίου Ἀθηνῶν*
- 10:00 - 10:15 Ἡ διπλωματία τοῦ Σολομώντα ὡς παράγοντας σταθερότητας καὶ ἀνάπτυξης τοῦ Βιβλικοῦ Ἰσραήλ
Εὐθυμίου Μαρία Ἑλένη, *´π. ΜΔΕ Παν/μίου Ἀθηνῶν*
- 10:15 - 10:30 Ἡ περί Μεσσίου διδασκαλία τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου
Κατσικούλης Νικόλαος, *´π. ΜΔΕ Παν/μίου Ἀθηνῶν*
- 10:30 - 10:50 Συζήτηση

Δ΄ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

ΘΡΗΚΕΙΟΛΟΓΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ

- 10:50 - 11:05 Προσκυνήματα τοῦ Αἰγαίου.
Θρησκευο-κοινωνιολογική προσέγγιση
Νικολαΐδης Ἀπόστολος, *Καθηγητής Παν/μίου Ἀθηνῶν*
- 11:05 - 11:20 Θρησκευοίε τῆς Μεσογειοῦ καὶ σχολική θρησκευτική ἀγωγή
Περσελής Ἐμμανουήλ, *Καθηγητής Παν/μίου Ἀθηνῶν*

- 11:20 - 11:35 Θρησκευτική μεταρρύθμιση στην αρχαία Ρώμη
καί ἡ διεύρυνση τῆς ρωμαϊκῆς ταυτότητας.
Ἡ συμβολή τῆς λογοτεχνίας
Βαϊόπουλος Βαΐος, *Ἐπίκ. Καθηγητῆς Ἰονίου Παν/μίου*
- 11:35 - 11:50 Χριστός καί Διόνυσος
στό ἔργο τοῦ θρησκευολόγου Παναγῆ Λεκατσᾶ
Κυριαζή Άννα, *Ἦπ. ΜΔΕ Παν/μίου Ἀθηνῶν*
- 11:50 - 12:05 Ἡ θάλασσα μέσα στό ποιητικό ἔργο
τοῦ Ὁδ. Ἐλύτη. Θέσεις καί θεολογικές ἀναφορές
Χαϊδούτης Ἀντώνιος, *Ἦπ. ΜΔΕ Ἑλληνικοῦ Ἀνοικτοῦ Παν/μίου*
- 12:05 - 12:30 Συζήτηση
- 12:30 - 12:50 Διάλειμμα

Ε' ΣΥΝΕΔΡΙΑ

ΟΨΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

- 12:50 - 13:05 Ἡ ἀντιμετώπιση τῶν αἵρετικῶν καί σχισματικῶν
τοῦ 3ου αἰῶνα ἀπό τούς Πατέρες καί ἐκκλησια-
στικούς συγγραφεῖς τῆς Βορείου Ἀφρικῆς
Ἀρχιμ. Χατζηαντωνίου Διονύσιος, *Ἦπ. Δρ. Παν/μίου Ἀθηνῶν*
- 13:05 - 13:20 Τό «πέραν τῆς θαλάσσης δίκαιο»
– «*jus transmarinum*» στίς ἐκκλησιαστικές σχέσεις
Ρώμης-Καρθαγένης
Τακόπουλος Φίλιππος, *Ἦπ. Δρ. Παν/μίου Ἀθηνῶν*
- 13:20 - 13:35 Χριστιανικός Μοναχισμός καί μεσογειακή οἰκο-
νομική δραστηριότητα. Ἡ περίπτωση τῆς Πάτμου
Τεγόπουλος Ἰσαάκ, *Ἦπ. Δρ. Παν/μίου Ἀθηνῶν*
- 13:35 - 13:50 Τά ταξίδια στήν ἄσκηση καί τήν πνευματικότητα
τοῦ 4ου καί 5ου αἰῶνα
Μουστάκας Μιχαήλ, *Ἦπ. ΜΔΕ Παν/μίου Ἀθηνῶν*
- 13:50 - 14:10 Συζήτηση
- 14:10 Γεῦμα

ΣΤ΄ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Η ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ ΩΣ ΛΙΚΝΟ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ

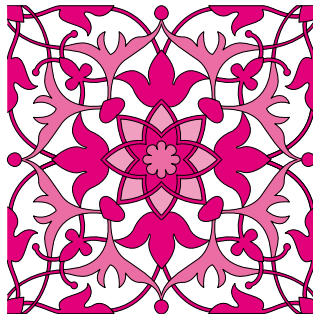
- 18:00 - 18:15 Ἡ ταύτιση Κεφαλληνίας - Μελίτης (Πράξ. 28, 1)
καί ἡ ἀποστολικότητα τῆς Ἐκκλησίας της
Πρωτ. Μεταλληνός Γεώργιος, Ὁμ. Καθηγητής Παν/μίου Ἀθηνῶν
- 18:15 - 18:30 Ὁ Πάπυρος Egerton 2: Ἐνας ἰδιαίτερος μάρτυρας
τῆς ταχείας διάδοσης τῶν Κανονικῶν Εὐαγγελίων
στή Μεσόγειο κατά τήν πρώϊμη χριστιανική περίοδο
Τζέρεπος Βασίλειος, Δρ. Παν/μίου Ἀθηνῶν
- 18:30 - 18:45 Mare Nostrum: Αἰγαῖο τό σταυροδρόμι
τῶν θρησκευτῶν καί τῶν πολιτισμῶν
Νάσιος Χρήστος, Δρ. Παν/μίου Ἀθηνῶν
- 18:45 - 19:00 Ἡ λατρεία τοῦ θεοῦ ὑψίστου στή Μακεδονία
καί τήν Ἀχαΐα κατά τοὺς ἑλληνιστικούς
καί πρώϊμους ρωμαϊκοὺς χρόνους
Μελέτη Κυριακή, Ὑπ. Δρ. Παν/μίου Ἀθηνῶν
- 19:00 - 19:20 Συζήτηση
- 19:20 - 19:40 Διάλειμμα

Ζ΄ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΕΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΚΕΣ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

- 19:40 - 19:55 Χάρτες – ἄτλαντες – ἰζολάρια – πορτολόνοι.
Ἡ χαρτογράφηση τῆς θάλασσάς μας
Μιχάλαγα Δέσποινα, Ἐψ. Λέκτωρ Παν/μίου Ἀθηνῶν
- 19:55 - 20:10 Ὁ Θεόδωρος Οὐσακῶφ καί ἡ πολιτική
τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας
Κασάπη Εἰρήνη, Ὑπ. Δρ. Παν/μίου Ἀθηνῶν
- 20:10 - 20:25 Ρωμαιοκαθολικό ἐνδιαφέρον καί διεθνεῖς ἀντιδράσεις
γιά τήν Παλαιστίνη κατά τόν 19ο αἰῶνα.
Ἡ περίπτωση τῆς ΕΠΑ
Κουρεμένος Νικόλαος, Ὑπ. ΜΔΕ Παν/μίου Ἀθηνῶν

- 20:25 - 20:40 Ἡ Marina pontificia καὶ ὁ πόλεμος κατὰ τῶν πειρατῶν. Οἱ ἐπιχειρήσεις τῆς ναυτικῆς δυνάμεις τοῦ Παπικοῦ κράτους στὴν ἀνατολικὴ Μεσόγειο στὶς ἀρχές τοῦ 16ου αἰῶνα
Παπαμικρούλης Ἐμμανουήλ, Ὑπ. ΜΔΕ Ποντιφικικοῦ Παν/μίου Ρώμης
- 20:40 - 21:00 Συζήτηση
- 21:00 Δεῖπνο
- 22:30 Ἐπίσκεψη στὴ Νάουσα Πάρου

Κυριακή 5 Ίουλίου 2009

- 08:30 - 10:00 Θεία Λειτουργία στο Ίερό Προσκύνημα
τῆς Παναγίας Ἐκατονταπυλιανῆς Πάρου
- 11:00 - 14:00 Ξενάγηση στό νησί
- 14:00 Γεῦμα

Η' ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΤΕΧΝΗ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

- 18:00 - 18:15 Χριστιανισμός καί ἀρχαία τέχνη.
Ρήξη ἢ σχέση διαλεκτική;
Στουφῆ – Πουλημένου Ἰωάννα, Ἐπικ. Καθηγήτρια Παν/μίου Ἀθηνῶν
- 18:15 - 18:30 Ἡ Παναγία τῶν Σκαλῶν θεμέλιο τοῦ χριστιανικοῦ
αἰσθήματος τῶν Ἀμοργινῶν
Ἀρτέμη Εἰρήνη, Ὑπ. Δρ. Παν/μίου Ἀθηνῶν
- 18:30 - 18:45 Δυτικές ἐπιδράσεις στήν τέχνη τῶν Δωδεκανήσων.
Ἡ περίπτωση τῆς I.M. Πανορμήτου Σύμης
Ἀσφενταγάκης Μιχαήλ, Ὑπ. ΜΔΕ Παν/μίου Ἀθηνῶν
- 18:45 - 19:00 Ἡ διαχείριση τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου τέχνης
στήν Ἀνατολή καί ἡ σύγχρονη προσέγγισή της.
Ἄπό τόν Διονύσιο ἐκ Φουρνᾶ στό σήμερα
Μαρκοζάνης Νικόλαος, Ὑπ. ΜΔΕ Παν/μίου Ἀθηνῶν
- 19:00 - 19:20 Συζήτηση
- 19:20 - 19:40 Διάλειμμα

ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
MARE NOSTRUM: ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ
ΙΣΤΟΡΙΑ – ΠΑΡΟΝ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Συντονιστής: Σεβ. Μητρ. Παροναξίας κ.κ. **Καλλίνικος**

- 19:40 - 21:20 Ἡ συνάντηση ἑλληνισμοῦ καί χριστιανισμοῦ
 στήν ἑλληνική Μικρά Ἄσια
Πρωτ. π. Γεώργιος Μεταλληνός, *Ὁμ. Καθηγητής Παν/μίου Ἀθηνῶν*
 Τό πολιτιστικό ὑπόβαθρο τοῦ Χριστιανισμοῦ
 στήν Ἀνατολική Μεσόγειο
Ὀλυμπίου Νικόλαος, *Καθηγητής Παν/μίου Ἀθηνῶν*
 Ἑλληγες καί Τούρκοι καί ἀνάμεσά τους τό Αἰγαῖο
Δεληκωσταντής Κωνσταντῖνος, *Καθηγητής Παν/μίου Ἀθηνῶν*
 Βίβλος καί Μεσόγειος
Μπέγζος Μάριος, *Καθηγητής Παν/μίου Ἀθηνῶν*
 Ἡ ἑλληνική ὀκταηχία ἐνωτικό στοιχεῖο τῶν λαῶν
 τῆς Μεσογείου
Βουρλῆς Ἀθανάσιος, *Καθηγητής Παν/μίου Ἀθηνῶν*
 Ἀπολογισμός Συνεδρίου-Συμπεράσματα
Τακόπουλος Φίλιππος, *Ἦπ. Δρ. Παν/μίου Ἀθηνῶν,*
Πρόεδρος Μεταπτυχιακοῦ Φοιτητικοῦ Θεολογικοῦ Συνδέσμου

ΛΗΞΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
ΤΟΥ ΙΕ΄ ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

- 21:20 Παραδοσιακοί χοροί ἀπό τό
 χορευτικό συγκρότημα ΔΕΠΑ Πάρου
- 21:30 Δεῖπνο

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΟΜΙΛΗΤΩΝ

ΑΣΦΕΝΤΑΓΑΚΗΣ ΜΙΧΑΗΛ: Κατάγεται από τη Σύμη. Είναι απόφοιτος του Τμήματος Θεολογίας του Έθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, ειδικεύεται στη Χριστιανική και Βυζαντινή Αρχαιολογία.

ΑΡΤΕΜΗ ΕΙΡΗΝΗ: Γεννήθηκε το 1973, πτυχιούχος του Τμήματος Θεολογίας και της Κλασικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών. Έχει τίτλο μεταπτυχιακής ειδίκευσης στην Ιστορία Δογμάτων από το Πανεπιστήμιο Αθηνών και έχει παραδώσει και τη διδακτορική της διατριβή. Έργαστηκε στην ιδιωτική εκπαίδευση 8½ χρόνια. Σήμερα εργάζεται ως Υπάλληλος του ΥΠ.Ε.Π.Θ. στην Αρχιεπισκοπή Αθηνών.

ΒΑΪΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΪΟΣ: Είναι Επίκουρος Καθηγητής στο Τμήμα Ιστορίας του Ιονίου Πανεπιστημίου, όπου από τον Ιανουάριο του 2001 διδάσκει Λατινική Γλώσσα και Λογοτεχνία. Επίσης διδάσκει στα μεταπτυχιακά προγράμματα «Ιστορική Δημογραφία» και «Μεθοδολογία κριτικής και έκδοσης των ιστορικών πηγών». Μέλος της Έταιρείας Ελλήνων Φιλολόγων, της Society for the Promotion of Roman Studies και της Mediterranean Studies Association. Έχει ασχοληθεί ιδιαίτερα με τη λατινική λογοτεχνία της αυγούστειας περιόδου, με το ζήτημα της μετάφρασης της αρχαίας ελληνικής γραμματείας στη Λατινική κατά τον Μεσαίωνα και την Αναγέννηση, καθώς και με την αρχαία ιατρική γραμματεία και την έπιρροή της σε νεότερα ιατρικά και περιηγητικά κείμενα.

ΒΟΥΡΛΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ: Γεννήθηκε στα Φίλια Καλαβρύτων το 1944. Σπούδασε Θεολογία

και Φιλολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, Βυζαντινή και Ευρωπαϊκή Μουσική σε Ώδεια Αθηνών, Πειραιώς και Θεσσαλονίκης. Υπηρέτησε επί τριετία στην μέση εκκλησιαστική εκπαίδευση (1973-1976). Το 1976 προσελήφθη ως βοηθός στην Έδρα της Δογματικής και Χριστιανικής Ήθικης στη Θεολογική Σχολή Αθηνών. Μετεκπαιδεύτηκε στη Βόννη της Γερμανίας επί διετία (1981-1983) στη Συστηματική Θεολογία και την Μουσικολογία. Το 1991 αναγορεύθηκε άριστούχος Διδάκτωρ Θεολογίας του Τμήματος Θεολογίας. Το 1992 εξέλεγε Λέκτωρ του ίδιου Τμήματος. Το 2001 Αναπληρωτής Καθηγητής του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και το 2005 Καθηγητής του ίδιου Τμήματος. Διδάσκει τα προπτυχιακά μαθήματα της Ιστορίας και Θεολογίας των Ύμνων, Ύμνολογία, Βυζαντινή Μουσική και τα μεταπτυχιακά μαθήματα της Θεολογίας των Λειτουργικών Κειμένων και της Βυζαντινής Μουσικής και Μουσικολογίας. Διδάσκει Βυζαντινή Μουσική και στα δύο Τμήματα της Θεολογικής Σχολής καθώς και στην Άνωτέρα Εκκλησιαστική Ακαδημία Αθηνών.

ΔΑΚΟΥΡΑΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ: Γεννήθηκε το 1938 στο χωριό Πουρνάριον Ηλείας. Το 1959 εισήχθη στη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών λαβών το πτυχίο της Θεολογίας το 1964. Κατά την μετεκπαίδευσή του στη Βόννη και την Κολωνία της Γερμανίας αναγορεύθηκε Διδάκτωρ Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου της Κολωνίας το 1975. Όταν επανήλθε στην Ελλάδα προσελήφθη ως επίσημοτικός βοηθός, και έν συνεχεία έπιμελητής και Λέκτωρ στη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου

Αθηνών. Το 1988 αναγορεύθηκε Διδάκτωρ Θεολογίας υπό της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Το 2000 εξελέγη παμψηφεί τακτικός Καθηγητής της Θεολογικής Σχολής. Το 2006 άπενεμήθη σέ αυτόν υπό του Τμήματος Θεολογίας και της Πανεπιστημιακής Συγκλήτου ό τίτλος του Όμοτίμου Καθηγητού του Έθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΔΕΛΗΚΩΣΤΑΝΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ: Γεννήθηκε στην Ίμβρο. Είναι άπόφοιτος της Θεολογικής Σχολής της Χάλκης (1970). Σπούδασε Φιλοσοφία και Δυτική Θεολογία στο Πανεπιστήμιο του Τύβινγκεν, όπου και άναγορεύτηκε Διδάκτωρ της Φιλοσοφίας (1980). Το 1989 άπέκτησε Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (Master) στην Παιδαγωγική άπό το ΑΠΘ. Το 1990 εξελέγη Άναπληρωτής Καθηγητής και το 1995 Καθηγητής της Θρησκευολογίας και της Φιλοσοφίας της Θρησκείας στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Έκπαίδευσης Φλώρινας του ΑΠΘ. Άπό το 2001 είναι Καθηγητής του Τομέα Συστηματικής Θεολογίας στο Τμήμα Θεολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών. Διδάσκει Διδακτική τών Θρησκευτικών, Κοινωνιολογία και Φιλοσοφία.

ΔΡΥΛΕΡΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ: Γεννήθηκε στην Άθήνα (1981). Σπούδασε Θεολογία στο Τμήμα Θεολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών (2001|2005), όπου και πραγματοποιεί μεταπτυχιακές σπουδές ειδικευόμενος στη Βιβλική Άρχαιολογία.

ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΜΑΡΙΑ-ΕΛΕΝΗ: Γεννήθηκε στην Άθήνα. Το 2003 εισήχθη στο Τμήμα Θεολογίας του Έθνικού και Καποδιστριακού

Πανεπιστημίου Αθηνών. Είναι πτυχιούχος Θεολογίας (2007). Το έτος 2008 έγινε δεκτή στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών του Έρμηνευτικού Τομέα του Τμήματος Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ: Γεννήθηκε το 1969 στην Άθήνα. Πτυχιούχος του Τμήματος Θεολογίας (1992). Το 1995 έλαβε με διάκριση τόν τίτλο του Master Θεολογίας άπό το Πανεπιστήμιο του Aberdeen. Υπότροφος του Gilroy Royal Scholarship Foundation της Μεγάλης Βρετανίας (1996). Τόν Ιούνιο του 2004 άνακηρύχθηκε Διδάκτωρ της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Το 2006 εξελέγη στη θέση του Λέκτορος του Έρμηνευτικού Τομέα του Τμήματος Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών με γνωστικό άντικείμενο Ιστορία και Άρχαιολογία της Παλαιάς Διαθήκης.

ΚΑΣΑΠΗ ΕΙΡΗΝΗ: Γεννήθηκε στην Άθήνα. Είναι πτυχιούχος του Τμήματος Θεολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών (1995-1999) και κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκεύσεως του ίδιου Τμήματος στο χώρο της Ιστορίας Σλαβικών Έκκλησιών (Εκκλησιαστική Ιστορία της Ρωσίας). Είναι ύποψήφια διδάκτωρ στο ίδιο άντικείμενο.

ΚΑΤΣΙΚΟΥΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ: Γεννήθηκε το 1985 στην Άθήνα. Περάτωσε τις έγκύκλιες σπουδές του στην Άμφισσα και το 2003 εισήχθη στο Τμήμα Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Ε.Κ.Π.Α., άπό το όποιο έλαβε πτυχίο το 2008. Άπό το ίδιο έτος συμμετέχει στο

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του ίδιου Τμήματος και ειδικεύεται στην Παλαιά Διαθήκη.

ΚΙΤΡΟΜΗΛΙΔΗΣ ΠΑΣΧΑΛΗΣ: Σπούδασε Πολιτική Έπιστήμη και Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία στα Πανεπιστήμια Wesleyan και Harvard των ΗΠΑ. Διδάκτωρ Φιλοσοφίας (1979), από το 1980 διδάσκει Ιστορία των Πολιτικών Θεωριών στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, όπου από το 1987 είναι καθηγητής της Πολιτικής Έπιστήμης. Το 2000 εκλέχθηκε Διευθυντής του Ίνστιτούτου Νεοελληνικών Έρευνών του Έθνικού Ίδρύματος Έρευνών.

ΑΡΧΙΜ. ΚΟΣΜΟΠΟΥΛΟΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ: Γεννήθηκε το 1972 στην Αθήνα. Έχει σπουδάσει Θεολογία (1991 – 1995) και έχει ειδικευτεί στην Ιστορία και Θεολογία της Λατρείας με γνωστικό αντικείμενο το Φιλοκαλικό κίνημα του 18^{ου} αιώνα και τη λειτουργική ανανέωση (2000). Χειροτονήθηκε Διάκονος το 1999 και Πρεσβύτερος το 2000. Έκτοτε υπηρετεί ως πρωτοσυγκελεύων ιεροκήρυκας της Ι. Μ. Σάμου και Ίκαρίας. Σήμερα είναι υποψήφιος διδάκτωρ με αντικείμενο ειδίκευσης τη Λειτουργική.

ΚΟΥΡΕΜΕΝΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ: Γεννήθηκε το 1985 στην Αθήνα. Εισήχθη στο Τμήμα Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών το 2002, αποφοίτησε το 2006, και άμέσως εισήχθη στο Π.Μ.Σ. του Ιστορικού Τομέα του αυτού Τμήματος με επιβλέποντα καθηγητή τον κ. Δ. Μόσχο. Από το Σεπτέμβριο του 2008 πραγματοποιεί μεταπτυχιακές σπουδές στο Pontificio Istituto Orientale της Ρώμης.

ΚΥΡΙΑΖΗ ANNA: Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1984. Εισήχθη στη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών το 2002. Από τον

Σεπτέμβριο του 2007 είναι μεταπτυχιακή φοιτήτρια του Συστηματικού Τομέα της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών στο γνωστικό αντικείμενο της Συγκριτικής Φιλοσοφίας της Θρησκείας με επιβλέποντα Καθηγητή τον κ. Μάριο Μπέγζο.

ΜΑΡΙΝΟΥ ΓΛΥΚΕΡΙΑ: Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1986. Είναι πτυχιούχος του Τμήματος Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών (2007). Το ίδιο έτος εισήχθη στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών του Έρμηνευτικού Τομέα της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και ειδικεύεται στην Έρμηνεία της Παλαιάς Διαθήκης με έποπτεύουσα καθηγήτρια την κ. Βελουδία Σιδέρη – Παπαδοπούλου.

ΜΑΡΚΟΖΑΝΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ: Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1963. Είναι Πτυχιούχος του Τμήματος Συντηρήσεως Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης του Τ.Ε.Ι Αθηνών και της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Είναι υποψήφιος Μ.Δ.Ε. του Ιστορικού Τομέα του Τμήματος Θεολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών με ειδίκευση στην Άγιογραφία, ενώ παράλληλα εργάζεται ως Συντηρητής Έργων Τέχνης.

ΜΕΛΕΤΣΗ ΚΥΡΙΑΚΗ: Είναι Πτυχιούχος του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Το 2006 έλαβε Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης από το Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Από το 2007 είναι Υποψήφια Διδάκτωρ της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου της Βέρνης στην Έλβετία και της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΠΡΩΤ. ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ: Γεννήθηκε στην Κέρκυρα τὸ 1940, ὅπου καὶ ἔλαβε τὴν ἐγκύκλιο παιδεία. Σπούδασε Θεολογία καὶ Κλασσικὴ Φιλολογία στὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν καὶ μετεκπαιδεύτηκε στὴ Βόννη, στὴν Κολωνία καὶ στὴν Ἀγγλία. Ἀναγορεύθηκε Διδάκτωρ Θεολογίας στὴν Ἀθήνα καὶ Φιλοσοφίας – Ἱστορίας στὴν Κολωνία. Ὑπηρετήσε στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ ὡς Καθηγητὴς Ἱστορίας καὶ Πνευματικῆς βίου τῆς καθ’ ἡμᾶς Ανατολῆς καὶ κατ’ ἀνάθεση δίδαξε Ἱστορία καὶ Θεολογία τῆς Λατρείας, Ἐκκλησιαστικὴ καὶ Βυζαντινὴ Ἱστορία. Κατὰ τὰ ἔτη 2004-2007 διετέλεσε Κοσμητῶρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

ΜΙΧΑΛΑΓΑ ΔΕΣΠΟΙΝΑ: Γεννήθηκε στὴν Ἀθήνα. Εἶναι Πτυχιούχος τοῦ Τμήματος Θεολογίας καὶ τοῦ Τμήματος Ἱστορίας καὶ Ἀρχαιολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Διδάκτωρ Θεολογίας. Ἔχει ψηφισθεῖ Λέκτωρ τοῦ Τμήματος Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν στὸ γνωστικὸ ἀντικείμενο τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τῶν Νεοτέρων Χρόνων. Ἐργάζεται ὡς Ε.Τ.Ε.Π. στὸν Ἱστορικὸ Τομέα τοῦ ἰδίου Τμήματος.

ΜΟΣΧΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ: Γεννήθηκε τὸ 1964 στὴν Ἀθήνα. Εἶναι Πτυχιούχος Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (1986). Σπούδασε στὴν Εὐαγγελικὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἐρλάγκεν – Νυρεμβέργης (ὑπὸ τὸν Chr. Felmy) καὶ κατόπιν στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Μονάχου (1988 – 1992). Εἶναι κάτοχος Magister Artium Βυζαντινολογίας τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου (1994) καὶ Διδάκτωρ Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν στὴν Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία (1995). Ὑφηγητὴς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου

τοῦ Rostock (2007). Εἶναι Λέκτωρ στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν στὸ Τμήμα Θεολογίας.

ΜΟΥΣΤΑΚΑΣ ΜΙΧΑΗΛ: Γεννήθηκε στὴν Ἀθήνα τὸ 1977. Εἶναι ἀπόφοιτος τῆς Ἀνωτέρας Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν (1999) καὶ τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (2007). Τὸ ἀκαδημαϊκὸ ἔτος 2008 – 2009, κατόπιν ἐξετάσεων, εἰσήχθη στὸ Πρόγραμμα Μεταπτυχιακῶν Σπουδῶν τοῦ Ἱστορικοῦ Τομέα τοῦ Τμήματος Θεολογίας, ὅπου προτίθεται νὰ εἰδικευτεῖ στὴν Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία μὲ ἐπιβλέποντα τὸν Λέκτορα κ. Δημήτριο Μόσχο.

ΜΠΕΓΖΟΣ ΜΑΡΙΟΣ: Γεννήθηκε στὴν Ἀθήνα τὸ 1951. Σπούδασε Θεολογία καὶ Φιλοσοφία στὰ Πανεπιστήμια Ἀθηνῶν (1969 – 1973), Γενεύης (1973 – 1974) καὶ Tübingen (1979 – 1981). Τὸ 1985 ἀναγορεύθηκε Διδάκτωρ Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Εἶναι καθηγητὴς τῆς Συγκριτικῆς Φιλοσοφίας τῆς Ὀρθοσκείας στὸ Τμήμα Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

ΝΑΣΙΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ: Ἐλαβε τὸ 1988 Πτυχίον Θεολογίας ἀπὸ τὸ Τμήμα Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Τὴν περίοδο 1988 – 1991 ἔκανε Μεταπτυχιακὴς Σπουδὲς στὸ Τμήμα Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ. καὶ τὴν περίοδο 1991 – 1993 σπουδὲς Ὀρθοσκαιολογίας στὸ Friedrich – Alexander Universität Erlangen καὶ στὸ Philipps Universität Marburg τῆς Γερμανίας. Τὸ 1994 ἔλαβε Μεταπτυχιακὸ Δίπλωμα Εἰδίκευσης στὴ Ὀρθοσκαιολογία ἀπὸ τὸ Τμήμα Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. Τὸ 2009 ἔλαβε Διδακτορικὸ Δίπλωμα ἀπὸ τὸ Τμήμα Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ

Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Από το 2001 είναι μόνιμος εκπαιδευτικός στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ: Γεννήθηκε στο Βασιλικό Ίωαννίνων. Σπούδασε Θεολογία στα Πανεπιστήμια Αθηνών και Βόννης της Γερμανίας. Μεταπτυχιακές σπουδές στο συστηματικό κλάδο της Θεολογίας (Ηθική και Κοινωνιολογία της Θρησκείας, Πολιτική Θεολογία) πραγματοποίησε στη Βόννη και στο Μπόχουμ της Γερμανίας. Το 1993 αναγορεύτηκε Διδάκτωρ στο Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών. Το 1997 εξελέγη στο ίδιο Τμήμα και στον Τομέα Θρησκευολογίας, Φιλοσοφίας και Κοινωνιολογίας. Επίκουρος Καθηγητής και με γνωστικό αντικείμενο «Κοινωνιολογία της Θρησκείας». Αναπληρωτής Καθηγητής με το ίδιο αντικείμενο εξελέγη το 2001. Τη βαθμίδα του Πρωτοβάθμιου Καθηγητή κατέλαβε το 2005.

ΟΛΥΜΠΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ: Γεννήθηκε στη Φωκίδα και σπούδασε Θεολογία, Ιστορία και Αρχαιολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Τις μεταπτυχιακές του σπουδές συνέχισε στο χώρο της Παλαιάς Διαθήκης και της Αρχαιολογίας στη Γερμανία (Regensburg -Μόναχο). Στο Κράτος του Ίσραήλ ειδικεύτηκε στην Βιβλική Αρχαιολογία και σε συνεργασία με την Αρχαιολογική Υπηρεσία του Κράτους του Ίσραήλ πραγματοποίησε ανασκαφές στην Καπερναούμ και στην Καισάρεια Φιλίππου (Πανειάς).

ΠΑΠΑΜΙΚΡΟΥΛΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ: Άποφοίτησε από το Εκκλησιαστικό Λύκειο Κρήτης (2001). Είναι Πτυχιούχος του Τμήματος Θεολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών (2007). Από το 2007 κάνει μεταπτυχιακές σπουδές στο Ίνστιτούτο Ανατολικών Σπουδών της Ρώμης στο Τμήμα Κανονικού Δικαίου.

ΠΕΡΣΕΛΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ: Είναι Καθηγητής της Θεωρίας και πράξης της Χριστιανικής Άγωγής στο Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Σπούδασε Θεολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και μετεκπαιδεύτηκε, ως υπότροφος του Ίδρύματος Κρατικών Υποτροφιών (Ι.Κ.Υ.), στη θρησκευτική άγωγή, την κοινωνιολογία της θρησκείας και της θρησκευτικής εκπαίδευσης στο Πανεπιστήμιο Lancaster της Άγγλιας, από όπου απέκτησε τους μεταπτυχιακούς τίτλους Μ.Α. in Religious Education και Ph.D. Δίδαξε στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ίωαννίνων το ακαδημαϊκό έτος 1987-1988, ως επισκέπτης καθηγητής. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008 διετέλεσε υπότροφος του Ίδρύματος Fulbright ως προσκεκλημένος έρευνητής της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Harvard των Η.Π.Α., όπου και ασχολήθηκε με έρευνα για το μάθημα των Θρησκευτικών στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Επίσης, έχει επανειλημμένως εκπροσωπήσει το Πατριαρχείο Άλεξανδρείας σε διάφορα διεθνή θεολογικά συνέδρια και διασκέψεις που πραγματοποιήθηκαν στο έξωτερικό.

ΣΤΟΥΦΗ-ΠΟΥΛΗΜΕΝΟΥ ΙΩΑΝΝΑ: Γεννήθηκε στην Αθήνα. Σπούδασε Ιστορία και Αρχαιολογία στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών (1977) και Θεολογία στο Τμήμα Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής Αθηνών (1985). Υπήρξε μεταπτυχιακή υπότροφος του Ι.Κ.Υ. με ειδίκευση στη Βυζαντινή Αρχαιολογία (1989-1992). Το 1994 αναγορεύτηκε Διδάκτωρ του Τμήματος Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής Αθηνών. Το 2003 εξελέγη Λέκτωρ στο Τμήμα Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής Αθηνών στο γνωστικό αντικείμενο της Χριστιανικής Αρχαιολογίας και Έπιγραφικής, όπου

ύπηρετεί και σήμερα. Είναι μέλος της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Έταιρείας, της Έταιρείας Μελετών Ιονίου, του ICOMOS και της Επιτροπής Προστασίας Αθηναϊκών Μνημείων.

ΤΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΣ: Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1978. Είναι Πτυχιούχος του Τμήματος Θεολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών (2001). Πραγματοποίησε μεταπτυχιακές Σπουδές στον Ιστορικό Τομέα του ίδιου Τμήματος και από το 2004 είναι κάτοχος Μ.Δ.Ε. στο Κανονικό Δίκαιο. Έκπονεί διδακτορική διατριβή στην Εκκλησιαστική Ιστορία και το Κανονικό Δίκαιο στο Τμήμα Θεολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών. Έργάζεται ως Καθηγητής στο Κολλέγιο Αθηνών. Έχει διατελέσει πρόεδρος του *Μεταπτυχιακού Φοιτητικού Θεολογικού Συνδέσμου* τα ακαδημαϊκά έτη 2004-2005, 2007-2008 και 2008-2009.

ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΣ ΙΣΑΑΚ: Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1981. Σπούδασε Θεολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών (1999 – 2003), όπου και πραγματοποίησε μεταπτυχιακές σπουδές ειδικευόμενος στον χώρο της Βυζαντινής Ιστορίας (2003-2007). Είναι υποψήφιος διδάκτωρ στον τομέα της Βυζαντινής Ιστορίας.

ΤΖΕΡΠΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ: Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1976. Σπούδασε Θεολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών (1994-1998), όπου και πραγματοποίησε μεταπτυχιακές σπουδές ειδικευόμενος στον χώρο της Εισαγωγής και Έρμηνείας της Καινής Διαθήκης (1999 – 2001). Ανακηρύχθηκε Διδάκτωρ του Τμήματος Θεολογίας του Ε.Κ.Π.Α. τον Ιούνιο του 2007, έχοντας πραγματοποιήσει μέρος της έρευνάς του και στο Πανεπιστήμιο του Στρασβούργου (2001-2002). Μετά από ένα σύντομο πέρασμα από τη Δευτεροβάθμια

Εκπαίδευση, σήμερα εργάζεται στον Κλάδο Εκδόσεων της Επικοινωνιακής και Μορφωτικής Υπηρεσίας της Εκκλησίας της Ελλάδος (Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.).

Π. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ: Σπούδασε Θεολογία στη Θεσσαλονίκη και υπηρέτησε στην Ί. Μ. Πολυανής και Κιλκισίου. Έχοντας εργαστεί και στη Μέση Εκπαίδευση, υπηρετεί από 25ετίας ως εφημέριος στις Λεύκες της Πάρου, παρουσιάζοντας πλούσιο κηρυκτικό και συγγραφικό έργο.

ΧΑΪΔΟΥΤΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ: Γεννήθηκε στην Λάρισα το 1978. Σπούδασε Θεολογία, στο Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας, της Θεολογικής Σχολής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Είναι μεταπτυχιακός φοιτητής στο πρόγραμμα «Σπουδές στην Ορθόδοξη Θεολογία» του Έλληνικού Άνοιχτου Πανεπιστημίου. Έργάζεται ως καθηγητής Θεολόγος στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

ΑΡΧΙΜ. ΧΑΤΖΗΑΝΤΩΝΙΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ: Είναι εφημέριος του Ί. Ν. Αγίας Φιλοθέης του όμωνύμου Δήμου της Αττικής. Το 1997 έλαβε το Πτυχίο της Ανωτέρας Εκκλησιαστικής Σχολής Αθηνών. Από το 2000 είναι Πτυχιούχος του Τμήματος Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής Αθηνών. Το 2006 έλαβε Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδικεύσεως (Master) από τον Τομέα Πατερικών Σπουδών, Ιστορίας Δογμάτων και Συμβολικής του Τμήματος Θεολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών. Από το 2008 είναι υποψήφιος Διδάκτωρ στον Τομέα Πατερικών Σπουδών, Ιστορίας Δογμάτων και Συμβολικής του Τμήματος Θεολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΑΡΤΕΜΗ ΕΙΡΗΝΗ

Ἡ Παναγία τῶν Σκαλῶν θεμέλιο τοῦ Χριστιανικοῦ αἰσθήματος τῶν Ἀμοργινῶν

Οἱ Κυκλάδες ἀποτελέσαν γέφυρα τῶν λαῶν τῆς Μεσογείου ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα χρόνια ἕως καὶ τὶς ἡμέρες μας. Σημαντικὸ πολιτισμὸ εἶχαν ἀναπτύξει στὴν ἀρχαιότητα καὶ στενὲς σχέσεις μὲ τὴν Κρήτη. Ὁ Χριστιανισμὸς διαδόθηκε νωρὶς ἀπὸ τὸν 3^ο αἰῶνα. Ἡ Ἀμοργός, νησί τῶν Κυκλάδων, ἦταν γνωστὴ ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα γιὰ τοὺς ὠραίους χιτῶνες τῆς μὲ πορφυρὸ χρῶμα. Τὴν περίοδο τῶν βυζαντινῶν χρόνων πολλοὶ βυζαντινοὶ κατέφυγαν ὡς ἐξόριστοι στὸ νησί. Τὴν περίοδο τῆς εἰκονομαχίας μία εἰκόνα ἀπὸ τὰ Χόζοβα τῆς Παλαιστίνης καταφθάνει στὸ νησί καὶ ἐπὶ Ἀλεξίου τοῦ Α΄ τοῦ Κομνηνοῦ ἀνοικοδομεῖται ἡ μονή.

ΑΣΦΕΝΤΑΓΑΚΗΣ ΜΙΧΑΗΛ

Δυτικὲς ἐπιδράσεις στὴν τέχνη τῆς Δωδεκανήσου: Ἡ περίπτωση τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πανορμίτου Σύμης

Τὸ σύμπλεγμα τῶν Δωδεκανήσων ἀπὸ τὶς ἀρχὲς κυρίως τοῦ 14^{ου} αἰ., μετὰ τὴν κατάληψη τῆς Ρόδου ἀπὸ τοὺς Ἰωαννίτες ἰππότες, δέχθηκε τὴν ἐπίδραση ποικίλων δυτικῶν στοιχείων σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς καθημερινότητας, συνεπῶς καὶ στὴν τέχνη. Ἀντικείμενο τῆς μελέτης μας ἀποτελεῖ ἡ περίπτωση τοῦ καθολικοῦ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πανορμίτου Σύμης, στὴν εἰκονογράφηση τοῦ ὁποῖου ἐντοπίζονται ὀρισμένες δυτικὲς ἐπιδράσεις. Αὐτές, περιορισμένης γενικὰ ἔκτασης, ἐναρμονίζονται στὸ εἰκονογραφικὸ σύνολο τοῦ ναοῦ, χωρὶς νὰ διασποῦν τὴν ἐνότητά του, καὶ ἐκφράζουν, σὲ γενικὲς γραμ-

μές, τὸ ὀρθόδοξο δόγμα, δίχως νὰ ἐπιφέρουν ὁποιαδήποτε ἀλλοίωση στὴν ὀρθόδοξη παράδοση ποὺ διέπει τὴν εἰκονογράφηση τοῦ καθολικοῦ.

ΒΑΪΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΪΟΣ

Θρησκευτικὴ μεταρρύθμιση στὴν ἀρχαία Ρώμη καὶ διεύρυνση τῆς ρωμαϊκῆς ταυτότητας: ἡ συμβολὴ τῆς λογοτεχνίας

Ἡ ἐργασία ἀναφέρεται στὰ ιδιαίτερα χαρακτηριστικὰ ποὺ προσέλαβε ἡ θρησκευτικὴ μεταρρύθμιση τοῦ Αὐγούστου στὴ Ρώμη στὸ τέλος τοῦ 1ου αἰῶνα π.Χ. Ἡ ἀναβίωση παραμελημένων θεσμῶν καὶ ἡ συστηματικὴ ἐπαναφορὰ παλαιῶν ἐθίμων διακρίνονται ἀπὸ μία ἐντονη διάθεση ἐπιστροφῆς στὸ παρελθόν. Ἡ ἐπιλογή, μάλιστα, τῆς ἔμφασης στὸ μακρινὸ μυθολογικὸ παρελθόν τῆς Ρώμης καὶ ἡ ἐνσωμάτωση νέων θεῶν μορφῶν ἀπὸ τὸν εὐρύτερο μεσογειακὸ χῶρο στὴ ρωμαϊκὴ θρησκευτικὴ ὑποστηρίζεται ὅτι σχετίζεται μὲ τὴν πιθανὴ πρόθεση τοῦ αὐγούστειου καθεστώτος νὰ διευρύνει τὰ ὄρια τῆς ρωμαϊκότητος πέρα ἀπὸ τὰ στενὰ ὄρια τῆς Ἑπταλόφου.

ΔΑΚΟΥΡΑΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

Ἡ εἰς τὰ πλαίσια τῆς γεωγραφίας τῆς θρησκείας ἀποστολικὴ διάδοσις τοῦ χριστιανισμοῦ εἰς τὸν μεσογειακὸν χῶρον

Τὸ θέμα ἀναπτύσσεται σὲ δύο ἐνότητες, ἓκ τῶν ὁποίων ἡ πρώτη διαλαμβάνει τὰ περὶ τῆς Γεωγραφίας τῆς Θρησκείας καὶ ἡ δευτέρη ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀποστολικὴν διάδοση τοῦ θεοῦ μηνύματος καὶ εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀπ. Παύλου ἴδρυση τῶν κατὰ τόπους

χριστιανικῶν ἐκκλησιαστικῶν κοινοτήτων. Ἡ Γεωγραφία τῆς Θρησκείας εἶναι νεώτερος κλάδος τῆς Θρησκευολογίας καὶ μελετᾷ τις ἀλληλεπιδράσεις μεταξύ τῶν θρησκειῶν καὶ τοῦ γεωγραφικοῦ χώρου. Ἀσχολεῖται τόσο μὲ τὸ πρόβλημα τῆς ἐπιδράσεως τῆς Θρησκείας καὶ τῶν θρησκευτικῶν κοινοτήτων ἐπὶ τῆς διαμορφώσεως τοῦ χώρου καὶ τῆς εἰκόνας τοῦ τοπίου ἢ τῆς ἐπαρχίας, ὅσο καὶ μὲ τὴν ἔρευνα τοῦ προβλήματος, ἂν καὶ κατὰ πόσον ἡ γένεση καὶ ἡ διαμόρφωση τῶν θρησκειῶν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐκάστοτε χώρου ἢ τῆς περιοχῆς. Ἡ θρησκευολογικὴ γεωγραφικὴ περιοχὴ τῶν γεγονότων τῆς Κ.Δ. ἦτο ἡ ὑπὸ ρωμαϊκὴ κυριαρχία «οἰκουμένη», περιλαμβάνουσα πλὴν τῶν ἄλλων καὶ χώρες περὶ τὴν Μεσόγειο θάλασσα. Ἀναφέρονται οἱ κυριώτερες πόλεις ἢ χώρες τοῦ μεσογειακοῦ χώρου μὲ πλούσιο θρησκευολογικὸ ἐνδιαφέρον, στίς ὁποῖες ὁ Ἄπ. Παῦλος ἐκήρυξε τὸ μήνυμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ΔΡΥΛΕΡΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

Γέρων Ἰωσήφ ὁ Ἦουχαστῆς· σύντομη βιογραφία

Σύντομη παρουσίαση τῶν καταβολῶν τοῦ Γέροντος Ἰωσήφ· ἡ πορεία πρὸς τὸ Ὄρος· ἡσυχαστικὸ ἦθος καὶ διάκριση· ἡ συνοδεία του καὶ ἡ πνευματικὴ του παρακαταθήκη.

ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΜΑΡΙΑ - ΕΛΕΝΗ

Ἡ διπλωματία τοῦ Σολομώντα ὡς παράγοντας σταθερότητας καὶ ἀνάπτυξης τοῦ Βιβλικοῦ Ἰσραὴλ

Παρουσιάζεται ἡ ἱστορία τοῦ βασιλιᾶ Σολομώντα σύμφωνα μὲ τὸ βιβλικό

κείμενο. Μέσα ἀπὸ τὴν κριτικὴ τοῦ κειμένου, ἐπισημαίνεται ὅτι τὰ βιβλία στὰ ὁποῖα ἀναφέρονται οἱ διηγήσεις περὶ τοῦ Σολομώντα ἔχουν γραφεῖ ὑπὸ τὸ πνεῦμα τῆς Δευτερονομιστικῆς Ἱστορίας. Περιγράφεται ἡ διπλωματία τοῦ βασιλιᾶ καὶ συγκεκριμένα ἡ ἀνάπτυξη τοῦ μοναρχικοῦ του κράτους, τὸ διοικητικὸ του σύστημα, οἱ συμμαχίες ποὺ σύναψε μὲ τοὺς γύρω λαοὺς, ἡ ἐμπορικὴ του δραστηριότητα καὶ τέλος τὸ οἰκοδομικὸ του πρόγραμμα. Γίνεται ἀναφορὰ στίς ἀντικρουόμενες ἀπόψεις ποὺ ἔχουν διατυπωθεῖ ὅσον ἀφορᾷ στὴν ἱστορικότητα τοῦ προσώπου τοῦ τρίτου κατὰ σειρά βασιλιᾶ τοῦ Ἰσραὴλ.

ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

Ἡ ἐποχὴ τῶν Κριτῶν καὶ ἡ ἐγκαθίδρυση τοῦ θεσμοῦ τῆς βασιλείας

Ἡ περίοδος ποὺ μεσολαβεῖ ἀπὸ τὴν ἐγκατάσταση τῶν Ἰσραηλιτῶν στὴ γῆ τῆς Χαναάν μέχρι καὶ τὴν ἐγκαθίδρυση τοῦ θεσμοῦ τῆς Βασιλείας εἶναι γνωστὴ ὡς ἡ Ἐποχὴ τῶν Κριτῶν. Πρόκειται γιὰ μία περίοδο, στὸ μεταίχμιο μεταξύ τῆς Ὑστερης Ἐποχῆς τοῦ Χαλκοῦ καὶ τῆς Πρώιμης ἐποχῆς τοῦ Σιδήρου, κατὰ τὴν ὁποία ὁ λαὸς τοῦ Ἰσραὴλ ἔρχεται ἀντιμέτωπος μὲ μία νέα κοινωνικοπολιτικὴ πραγματικότητα. Στὸ ἐπίκεντρο τοῦ ἐνδιαφέροντος τίθενται οἱ μαρτυρίες ἀπὸ τὰ βιβλία τῶν Κριτῶν καὶ Ἀ΄ Βασ. καὶ ἡ ιστορικοκριτικὴ ἀνάλυσή τους ἐκ μέρους τῶν ἐρευνητῶν. Ἀκολουθεῖ ἡ κοινωνιολογικὴ προσέγγιση τῶν δομῶν ὀργανώσεως τοῦ βίου τῶν δώδεκα φυλῶν τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τέλος ἐρευνῶνται οἱ λόγοι ποὺ ὀδήγησαν στὴν ἐγκαθίδρυση τοῦ θεσμοῦ τῆς Βασιλείας.

ΚΑΣΑΠΗ ΕΙΡΗΝΗ

Ὁ Θεόδωρος Ούσακώφ καὶ ἡ πολιτικὴ τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας

Ὁ Θεόδωρος Θεοδώροβιτς Ούσακώφ (1745-1815) ὑπῆρξε ἑνδοξος ναύαρχος τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ρωσικοῦ ναυτικοῦ ποῦ διακρίθηκε γιὰ τὴν προσφορὰ ἐξαιρετικῶν ὑπηρεσιῶν στὴν πατρίδα του κατὰ τὴ διάρκεια τῶν δύο ρωσοτουρκικῶν πολέμων κατὰ τὰ ἔτη 1768-1774 καὶ 1787-1792 ἀντίστοιχα καὶ συνέβαλε ἀποφασιστικὰ στὴν ἀπελευθέρωση τῆς Κέρκυρας ἀπὸ τὶς γαλλικὲς δυνάμεις καὶ τὴ δημιουργία τῆς Δημοκρατίας τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας (1798 – 1800). Μὲ ἀφορμὴ τὰ ἀνωτέρω καὶ μετὰ τὴν πρόσφατη αἰφνίδια ἀναγνώριση τοῦ Θεοδώρου Ούσακώφ ὡς ἀγίου ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο Μόσχας τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 2004 – σὲ συνδυασμὸ μάλιστα μὲ τὴν προβολὴ καὶ τὴν προσπάθεια ἐπιβολῆς τῆς ἀγιότητάς του στὴν Ἑλλάδα ἀπὸ ρωσικοὺς παράγοντες – ἡ παρούσα εἰσήγηση ἐπιχειρεῖ ἀφενὸς τὴ διασάφηση τῶν ἀθηντικῶν κριτηρίων ἀναγνωρίσεως ἀγίων ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καὶ τὴ διαλεύκανση ἀφετέρου τῶν λόγων καὶ αἰτίων τῆς καινοφανοῦς πολιτικῆς τοῦ Ρωσικοῦ Πατριαρχείου στὸ ζήτημα αὐτό.

ΚΑΤΣΙΚΟΥΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Ἡ περὶ Μεσίου διδασκαλία τοῦ προφήτου Ἡσαΐου

Ὁκτῶ αἰῶνες πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸ βασίλειο τοῦ Ἰούδα διῆγε μία ἀπὸ τὶς πιὸ ταραχῶδεις περιόδους τῆς πορείας του. Τότε ἐκλήθη στὸ προφητικὸ ἀξίωμα ὁ προφήτης Ἡσαΐας ποῦ ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη (742 π.Χ.-701 π.Χ.) σημάδεψε μὲ τὸ κήρυγμά του τὴ ζωὴ τοῦ ἔσθωθεν καὶ ἔξωθεν βαλλομένου ἔθνους του. Μία πτυχὴ τῆς διδασκαλίας του εἶναι αὐτὴ περὶ τοῦ Μεσίου τὸν

ὁποῖο περιγράφει μὲ δύο εἰκόνες: πρῶτον, ὡς Δαβιδικὸ ἄρχοντα (Εμμανουήλ) καὶ δεύτερον, ὡς πάσχοντα Δουλοῦ. Αὐτός, ὁ ἀναμενόμενος Μεσσίας, παρὰ τὰ ὅσα θὰ ὑποστρεῖ, ἐν τέλει θὰ καταστρεῖ ἄρχων τῆς οἰκουμένης καὶ θὰ ἐγκαθιδρύσει ἐπὶ τῆς γῆς τὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

ΚΙΤΡΟΜΗΛΙΔΗΣ ΠΑΣΧΑΛΗΣ

Ἡ ἰδέα τῆς Μεσογείου στὴ θύραθεν ἱστοριογραφία Ἡ συμβολὴ τοῦ Fernand Braudel

Ἡ Μεσόγειος ἀπασχόλησε ὄχι μόνο τοὺς Χριστιανοὺς ἱστορικοὺς, ἀλλὰ καὶ τοὺς θεράποντες τῆς θύραθεν ἱστοριογραφίας, ποῦ προσπάθησαν νὰ ἀντιμετωπίσουν τὴν ἱστορικὴ ὄντοτητα τῆς Μεσογείου καὶ τοὺς πολιτισμοὺς ποῦ βρέχονται ἀπὸ αὐτὴν ὡς σύνθεση ἀντιθέσεων καὶ ἀλληλοπεριχώρηση παραδόσεων. Οἱ ἰδέες αὐτὲς καλλιεργήθηκαν μεταξὺ ἄλλων ἀπὸ τὸν Fernand Braudel, ποῦ θὰ μᾶς ἀπασχολήσουν στὴν παρούσα εἰσήγηση.

ΑΡΧΙΜ. ΚΟΣΜΟΠΟΥΛΟΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Ὁ Γέρων Ἰωσήφ ὁ Ἦσουχαστής πρὸς τὸν σύγχρονο χριστιανό

Χριστιανικὲς Διδαχὲς στὶς μέρες μας ἀναδύονται ὀλοένα πιὸ ἐπικαίρες μέσα ἀπὸ τὰ χεῖλη τῶν ἀσκητῶν τῆς Ὁρθοδοξίας. Μορφὲς ὅσιακὲς προβάλλουν ὡς ταγοὶ στὸν καθημερινὸ μας ἀγώνα καὶ ἀπευθυνόμενοι σὲ ὅσους εἶχαν τὴν εὐλογία νὰ τοὺς συναναστραφοῦν, καταλείπουν σὲ ὅλους μας ὡς πνευματικὴ παρακαταθήκη τὸ παράδειγμά τους. Ἐτσι, ξεφυλλίζοντας τὶς ἐπιστολὲς ποῦ ἀπηύθυνε ὁ Γέρων Ἰωσήφ, ἐπισημαίνονται διὰ μάντια τῆς ἐρήμου ποῦ καλεῖται ὁ σύγχρονος χριστιανὸς νὰ ἀξιοποιήσει.

ΚΟΥΡΕΜΕΝΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Ρωμαιοκαθολικό ενδιαφέρον και διεθνείς αντιδράσεις για την Παλαιστίνη κατά τον 19ο αί. Η περίπτωση της επανασύστασης του ρωμαιοκαθολικού Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων (1847) ἀπὸ τὸν πάπα Πίο τὸν Θ΄

Η ἀντίληψη τῆς Παλαιστίνης ὡς «Ἱερᾶς Γῆς» ἐκ μέρους τῶν τριῶν μεγάλων μονοθεϊστικῶν θρησκειῶν διατήρησε ἀναλλοίωτα τὴν αἴγλη καὶ τὸ σεβασμὸ πού ἀπέπνεε παρὰ τὶς ἀναρίθμητες πολιτικές, κοινωνικές καὶ θρησκευτικές συγκρούσεις καὶ ἀλλαγές πού γνώρισε στὸ διάβα τῆς Ἱστορίας. Τὰ ἱστορικά γεγονότα τοῦ πρώτου μισοῦ τοῦ 19^{ου} αἰ. ἀναζωπύρωσαν τὸ ἐνδιαφέρον τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, οἱ ὁποῖες ἐπαναξιολογοῦσαν πλέον τὴν Παλαιστίνη ὡς περιοχή μὲ ἰδιαίτερο γεωστρατηγικὸ ἐνδιαφέρον. Ἐπιπλέον, ἡ ἐμπερίστατη θέση τῶν χριστιανικῶν πληθυσμῶν ἔδωσε τὴν ἀφορμὴ γιὰ μία ἔντονη παρεμβατικότητα ἐκ μέρους τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, δεδομένου ὅτι ἡ Ρωσία παρουσιαζόταν ὡς ἡ προστάτιδα δύναμη τῶν Ὁρθοδόξων, ἡ Γαλλία τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν καὶ ἡ Ἀγγλία μὲ τὴν Πρωσία, τῶν Ἀγγλικανῶν καὶ τῶν Προτεστάντων. Κάτω ἀπὸ αὐτὲς τὶς συνθήκες, ἡ Ἁγία Ἐδρα ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμία γιὰ μία πιὸ συντονισμένη παρουσία τοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ, πού θὰ ἐξυπηρετοῦσε, κατὰ κύριο λόγο, τὰ συμφέροντα τοῦ παπικοῦ θρόνου καὶ ἐπιχείρησε ἕνα εἶδος ἥπιας χειραφέτησης ἀπὸ τὴν γαλλικὴ κηδεμονία, μὲ τὴν ὑλοποίηση τοῦ σχεδίου γιὰ τὴν ἐπανάσταση τοῦ ρωμαιοκαθολικοῦ πατριαρχείου Ἱεροσολύμων.

ΚΥΡΙΑΖΗ ANNA

Χριστὸς καὶ Διόνυσος στὸ ἔργο τοῦ θρησκευτολόγου Παναγῆ Λεκατσᾶ

Ο συγγραφέας Παναγῆς Λεκατσᾶς ἦταν ἀπὸ τοὺς σημαντικότερους μελετητὲς τῆς Ἐθνολογίας, τῆς Ἀνθρωπολογίας καὶ

τῆς Θρησκευτολογίας. Παράλληλα, ὑπῆρξε ἐξοχος μεταφραστὴς καὶ σχολιαστὴς κειμένων τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γραμματείας. Στὸ ἔργο του «Διόνυσος», τὸ ὁποῖο ἦταν καὶ τὸ τελευταῖο του, πραγματεύεται τὴν καταγωγὴ καὶ τὴν ἐξέλιξη τῆς διονυσιακῆς λατρείας ὄχι μόνο στὸν ἑλλαδικὸ χῶρο, μὰ σὲ ὅλη τὴ λεκάνη τῆς Μεσογείου. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὴ Διονυσιακὴ λατρεία στὴ Χριστιανικὴ Πίστη ἀποτελεῖ καὶ τὸ θέμα τοῦ τελευταίου κεφαλαίου τοῦ βιβλίου του «Διόνυσος». Θέμα τῆς εἰσήγησης εἶναι οἱ σχέσεις τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Διόνυσου, ὅπως αὐτὲς γίνονται ἀντιληπτές ἀπὸ τὸν ἐν λόγῳ συγγραφέα. Μὲ ἀφορμὴ τὶς ἀπόψεις τοῦ Παναγῆ Λεκατσᾶ, διατυπώνονται προβληματισμοὶ καὶ ἐξάγονται συμπεράσματα γιὰ τὶς σχέσεις ἑλληνισμοῦ καὶ χριστιανισμοῦ.

ΜΑΡΙΝΟΥ ΓΛΥΚΕΡΙΑ

Ἡ βασιλεία τοῦ Σαοὺλ

Σύμφωνα μὲ τὸ βιβλικὸ κείμενο, ἡ ἐγκαθίδρυση τοῦ θεσμοῦ τῆς βασιλείας πραγματοποιεῖται μὲ τὴ χρῆση τοῦ Σαοὺλ ὡς πρώτου βασιλιᾶ στὴν ἱστορία τοῦ Ἰσραὴλ ὕστερα ἀπὸ αἴτημα τῶν Ἰσραηλιτῶν γιὰ βασιλιὰ κατὰ τὰ πολιτικὰ πρότυπα τῶν ὁμόρων λαῶν τῆς ἐποχῆς καὶ ἰδιαίτερα τὴν ὑπόδειξη τοῦ ἴδιου τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸ κατάλληλο πρόσωπο. Παρουσιάζεται μία χαρακτηριστικὴ προσωπικότητα ἀπὸ τὴν φυλὴ Βενιαμίν, ἐκλεγμένη ἀπὸ τὸν Θεό, πού ἀναλαμβάνει νὰ ἀντιμετωπίσει σημαντικούς ἐχθροὺς σὲ μία περίοδο πού ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαὸς χρειάζεται τὴ στρατιωτικὴ ὀργάνωση πού θὰ τοῦ ἐξασφάλιζε ἐπάρκεια στὸ πεδίο τῆς μάχης καὶ κατὰ συνέπεια ἀσφάλεια. Ἐνας ἡγέτης πού πληροῖ τὶς προϋποθέσεις τῶν κανόνων ἐκλογῆς καὶ ζωῆς τοῦ βασιλιᾶ πού ἔθεσε ὁ Μωυσῆς στὸ Δευτ. 17, ἀλλὰ χάνει τὴν ἐμπιστοσύνη τοῦ Θεοῦ καθὼς ἀπομακρύνεται ἀπὸ ἐκεῖνον, δὲν τηρεῖ τὶς ἐντολές του καὶ τελικὰ ἀπορρίπτεται ἀπὸ τὸ βασιλικὸ ἀξίωμα γιὰ νὰ τὸν διαδεχτεῖ ἀργότερα ὁ Δαυίδ. Σημαντικὴ δέ, θεωρεῖται ἡ ἀναφορὰ περὶ

τῆς κριτικῆς τοῦ κειμένου τοῦ Α' Βασιλειῶν σύμφωνα με τὴν ὁποία αὐτὸ εἶναι γραμμένο ὑπὸ τὸ πνεῦμα τῆς Δευτερονομιστικῆς Ἱστορίας. Ἐνδιαφέρον προκαλεῖ τὸ γεγονός ὅτι ἡ Δευτερονομιστικὴ πηγὴ παρουσιάζει τὴν ἱστορία τοῦ Σαοὺλ μετέωρο τρόπο, ὥστε νὰ ἀναδειχθεῖ ἰδιαίτερα ἡ προσωπικότητα καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Δαυὶδ.

ΜΑΡΚΟΖΑΝΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Ἡ διαχείριση τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου τέχνης στὴν Ἀνατολή καὶ ἡ σύγχρονη προσέγγισή της ἀπὸ τὸν Διονύσιο ἐκ Φουρνᾶ στὸ σήμερον

Σκοπὸς τῆς εἰσηγήσεως εἶναι νὰ ἐντοπίσει τὸ κατὰ πόσον ἓνα ἔργο τέχνης, καὶ μάλιστα τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ χώρου τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῆς, ἀντιμετωπιζόνταν ὡς ἓνα ἀπλὸ λειτουργικὸ ἀντικείμενο, τὸ ὁποῖο ὑποκείμενο στὴ φθορὰ τοῦ χρόνου ὀδηγεῖτο στὴν ὀλικὴ ἀπαξίωση καὶ καταστροφὴ του ἢ ὑπῆρχε φροντίδα γιὰ τὴ διαφύλαξη καὶ τὴν συντήρησή του, ἔτσι ὥστε νὰ συνεχίσει τὴν ἱστορικὴ καὶ λειτουργικὴ του πορεία. Ὡς πηγὴ σχετικὴ μετὰ τὸ θέμα θὰ χρησιμοποιηθεῖ ἡ καταγεγραμμένη μαρτυρία τοῦ Διονυσίου ἐκ Φουρνᾶ, ὁ ὁποῖος τὸ 1728 ἔγραψε τὸ ἐγχειρίδιον «*Ἑρμηνεία τῆς ζωγραφικῆς τέχνης*». Μέσα ἀπὸ τὸ ἔργο αὐτὸ θὰ καταστῆ δυνατὴ τόσο ἡ ἀνίχνευση τῆς πρακτικῆς τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῦ θέματος, ὅσο καὶ ἡ σύγκριση καὶ ἡ ἀξιολόγησις τοῦ χθές, σὲ σχέση μετὰ τὴν ἀντίληψη καὶ τὴν πρακτικὴν τοῦ σήμερον.

ΜΕΛΕΤΣΗ ΚΥΡΙΑΚΗ

Ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ Ὑψίστου στὴ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κατὰ τοὺς ἑλληνιστικοὺς καὶ πρώιμους ρωμαϊκοὺς χρόνους

Ἡ εἰσήγησις ἀναφέρεται στὴ λατρεία τοῦ Θεοῦ Ὑψίστου στὴ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κατὰ τοὺς ἑλληνιστικοὺς καὶ πρώιμους ρωμαϊκοὺς χρόνους (323 π.Χ. – τέλος 2^{ου} αἰῶνα μ.Χ. περίπου). Ἀφορμὴ γιὰ τὴν ἐξέτασις

τῆς λατρείας αὐτῆς ἀποτελεῖ τὸ περιστατικὸν ποὺ ἀναφέρεται στὶς Πράξεις 16. 16 – 17. Γιὰ τὴν προέλευσιν τῆς λατρείας αὐτῆς διαμορφώθηκαν δύο ἀπόψεις ἢ πρώτη θέλει τὴν λατρεία αὐτὴ νὰ ἔχει δεχθεῖ ἐπιδράσεις ἀπὸ τὸν Ἰουδαϊσμό, λόγω τῆς ἰουδαϊκῆς Διασπορᾶς. Ἡ δευτέρα ἄποψη θέλει τὴν λατρεία αὐτὴ νὰ ἔχει δεχθεῖ ἐπιρροὴς ἀπὸ τὴν μονοθεϊστικὴν τάσιν ποὺ εἶχε καλλιεργηθεῖ ἀπὸ τὰ φιλοσοφικὰ ρεύματα τῆς ἐποχῆς. Ἡ λατρεία αὐτὴ θεωρήθηκε συμβατὴ μετὰ τὸν χαρακτήρα τῆς ἐποχῆς ὅταν οἱ αὐτοκράτορες ἔχουν παγκόσμια δύναμις καὶ ἰσχύ, οἱ τοπικοὶ θεοὶ εἶναι περιορισμένης ἐμβέλειας. Μόνον ὁ θεὸς μετὰ παγκόσμια ἐξουσία ἀξίζει νὰ τιμᾶται. Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας θεωροῦν τοὺς πιστοὺς τοῦ ὑψίστου Θεοῦ ὡς προγόνους τῆς αἵρεσης τῶν Ὑψιστᾶριων ἢ Μεσσαλιανῶν. Ἡ διαφορὰ τῆς λατρείας αὐτῆς μετὰ τὸν χριστιανισμόν εἶναι ὅτι δὲν ἀποδέχονταν τὸ Θεὸν ὡς Πατέρα.

ΠΡΩΤ. ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἡ ταύτιση Κεφαλληνίας - Μελίτης (Πράξ. 28, 1) καὶ ἡ ἀποστολικὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς

Τὰ βασικὰ σημεῖα τῆς ἀνακοινώσεως εἶναι α) Σύντομη ἀναφορὰ στὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἐπιστημονικοῦ – ἐρευνητικοῦ προβλήματος καὶ στὴν συμβολὴν τοῦ Γερμανοῦ Καθηγητοῦ, Δρος Heinz Warnecke. β) Ἡ σημερινὴ κατάσταση τῆς ἔρευνας καὶ ἡ ἔκτασις τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς παύλειας προέλευσης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κεφαλληνίας. γ) Ἡ ἐκ μέρους τῆς κεφαλληνιακῆς Ἐκκλησίας ἀξιοποίησις τῆς νέας θεωρίας.

ΜΙΧΑΛΑΓΑ ΔΕΣΠΟΙΝΑ

Χάρτες - ἄτλαντες - ἰζολάρια - πορτολάνοι. Ἡ χαρτογράφηση τῆς θάλασσάς μας

Ὁ χάρτης εἶναι ταυτόχρονα καλλιτέχνημα, ἐπιστημονικὴ καταγραφή καὶ πολιτικὸν ἔγγραφο. Δὲν εἶναι τυχαῖον τὸ γεγονός μίαν περιοχὴν νὰ χαρτογραφεῖται ἐπίμονα ἀπὸ χαρτογράφους διαφόρων χωρῶν μετὰ ἐνδεχόμενῃ

έντολή των κυβερνήσεών τους. Δεν είναι άγνωστη ούτε υπερβολική ή άποψη ότι οι χαρτογράφοι και οι περιηγητές προηγούνται των στρατευμάτων και των όπλων. Η λειτουργική ένότητα της Μεσογείου εκφράστηκε κατά τους μέσους και νεότερους χρόνους στις μεγάλες αυτοκρατορίες, τη Βυζαντινή και την Οθωμανική. Οι περιοχές της ανατολικής Μεσογείου όμως, βρέθηκαν πρώτες στο δρόμο της ευρωπαϊκής επέκτασης και παρακολούθησαν την ίδρυση των σταυροφορικών κρατών, τη βενετική Ανατολή, έως και τις αποικιακές κτήσεις των ευρωπαίων ανταγωνιστών κατά το 19^ο και 20^ο αιώνα. Η πλούσια αυτή εμπειρία άφησε τὰ ἴχνη της τόσο στο χώρο όσο και στους χάρτες. Στην παρούσα περίπτωση θα αναφερθούμε στις διάφορες μορφές χαρτογράφησης του έλλαδικού παράλιου και νησιωτικού χώρου κατά το χρονικό διάστημα από την Άλωση έως την Επανάσταση.

ΜΟΥΣΤΑΚΑΣ ΜΙΧΑΗΛ

Τὰ ταξίδια στὴν ἄσκηση καὶ τὴν πνευματικότητα κατὰ τὸν Δ' καὶ Ε' αἰῶνα

Ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ Γ' αἰῶνα ἀρχίζουν νὰ ἐμφανίζονται στὶς ἐρήμους τῆς Αἰγύπτου καὶ τὰ ὄρη τῆς Συρίας ἀναχωρητές. Τὸν Δ' καὶ Ε' αἰῶνα ἐμφανίζεται μία ραγδαία αὐξηση τῶν ἀσκητῶν καὶ προβάλλεται τὸ κοινοβιακὸ σύστημα, ὡς τρόπος ἐσωτερικῆς ὀργάνωσης τοῦ καθημερινοῦ κοινοτικοῦ τους βίου. Σημαντικὸ ρόλο στὴ διάδοση τοῦ μοναχικοῦ ιδεώδους διαδραμάτισε τὸ χερσαῖο καὶ θαλάσσιο ὀδικὸ δίκτυο τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, ὡς μέσο ἐπικοινωνίας, συνάντησης καὶ ἀλληλεπίδρασης λαῶν, ιδεῶν καὶ πολιτισμῶν.

ΜΟΣΧΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Ἡ ἐπίδραση τοῦ ἰδεολογικοῦ καὶ γεωπολιτικοῦ πλαισίου τῆς Μεσογείου στὴν ἱστορία τοῦ Χριστιανισμοῦ

Υπάρχουν πολλαπλές μαρτυρίες ἀπὸ διάφορα εἶδη πηγῶν ὅτι ὁ ἀνατολικὸς Χριστιανισμὸς ἀπὸ τὴν ἐμφάνισή του ἀλλὰ

καὶ μέχρι τὴν ἐποχὴ τοῦ ὕστερου Μεσαίωνα καὶ τὶς ἀπαρχές τῶν νεωτέρων χρόνων ὄχι μόνο ἐπηρέαστηκε κατὰ τὴν ἀνάπτυξη καὶ τὴν ὀργάνωσή του ἀπὸ τὴ Μεσόγειο ὡς σύστημα κοινωνικοπολιτικὸ καὶ ἰδεολογικὸ, ἀλλὰ καὶ ὅτι οἱ ἴδιοι οἱ Χριστιανοὶ εἶχαν συνείδηση αὐτῆς τῆς ἐπήρειας. Ἀφοῦ ἐξεταστοῦν τέτοιες μαρτυρίες, θὰ καταδειχθεῖ πῶς αὐτὸ τὸ στοιχεῖο θὰ χρησιμεύσει ὥστε νὰ ἀποκρυπτογραφήσουμε πλῆθος χαρακτηριστικῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὀργάνωσης, τῆς διαμόρφωσης τῶν χριστιανικῶν ἠθῶν ἀκόμη καὶ τῆς θεολογίας καὶ ἔτσι νὰ ἐπαναπροσδιορίσουμε σήμερα τὸ ἔργο τοῦ ὀρθόδοξου Χριστιανισμοῦ τόσο στὴ σχέση του μὲ ἄλλες θρησκείες καὶ ὁμολογίες ὅσο καὶ στὴ θέση του στὴ σύγχρονη νεωτερικὴ πραγματικότητα.

ΝΑΣΙΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

Mare Nostrum. Αἰγαῖο τὸ σταυροδρόμι τῶν πολιτισμῶν καὶ τῶν θρησκειῶν

Ἀπὸ τὴν προϊστορικὴ ἀκόμη ἐποχὴ τὸ Αἰγαῖο ἀποτελέσει τὸν θαλάσσιο χῶρο στὸν ὁποῖο διασταυρώθηκαν οἱ δρόμοι τοῦ ἐμπορίου, τῶν πολιτισμῶν καὶ τῶν θρησκειῶν. Ἄνθρωποι, ἀγαθὰ καὶ ἰδέες ἀπὸ ὅλες τὶς περιοχές τῆς Μεσογείου συναντήθηκαν ἐδῶ, ἄλλοτε στὰ πλαίσια μίας γόνιμης ἀνταλλαγῆς καὶ ἄλλοτε στὸ πεδίο τῆς βίαιης ἀντιπαράθεσης. Ἡ εἰσήγηση ἐπιχειρεῖ τὴ συνοπτικὴ παρουσίαση τῶν μεγάλων πολιτισμῶν καὶ θρησκειῶν ποὺ σὲ κάθε ἐποχὴ ἐπεδίωξαν νὰ κυριαρχήσουν στὴν περιοχή τοῦ Αἰγαίου καὶ θέλησαν νὰ τὴν καταστήσουν δική τους “mare nostrum”.

ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

Προσκυνήματα τοῦ Αἰγαίου Θρησκευοικονομολογικὴ προσέγγιση

Ἡ ὑπαρξὴ τῆς θρησκείας εἶναι στενὰ συνδεδεμένη μὲ τὴν ὑπαρξὴ ἱερῶν προσκυνημάτων. Ἀπὸ τὸν κανόνα αὐτὸ δὲν ἐξαιρέθηκε οὔτε ὁ Χριστιανισμὸς παρὰ

τὸν πνευματικὸ χαρακτήρα ποὺ ἀπέδωσε ἀρχικὰ στὴ λατρεία τοῦ Θεοῦ. Ἡ Ἑλλάδα, καὶ ἰδιαίτερα ἡ νησιωτικὴ Ἑλλάδα, εἶναι ἡ κατεξοχὴν χώρα τῶν προσκυνημάτων, ἀπὸ τοὺς ἀρχαιότατους ὡς καὶ τοὺς νεότερους χρόνους. Ἐξάλλου τὰ ἱερὰ προσκυνήματα ἀποτελοῦν κατὰ περίπτωσιν τὰ σπουδαιότερα πολιτισμικὰ μνημεῖα τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Τὰ ἱερὰ προσκυνήματα εἶναι οἱ χώροι ὅπου συναντιοῦνται καὶ ἀνταγωνίζονται οἱ θρησκείες, κορυφώνεται καὶ ἐντατικοποιεῖται ἡ θρησκευτικὴ πίστις, ἰδιαίτερα ἡ λαϊκὴ, ἐνδυναμώνεται ἡ θρησκευτικὴ συνείδησις, σφυρηλατεῖται ἡ ἐκκλησιαστικὴ ταυτότητα, ἀναδεικνύεται ἡ ἐνότητα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος. Ταυτόχρονα εἶναι καὶ οἱ χώροι, ὅπου μαρτυρεῖται ἡ πολιτισμικὴ καὶ ἰδιαίτερα ἡ οικονομικὴ, παραγοντοποίηση, καθὼς καὶ ἡ οικονομικὴ ἐργαλειοποίησις τῆς θρησκείας.

ΠΑΠΑΜΙΚΡΟΥΛΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

Ἡ *Marina pontificia* καὶ ὁ πόλεμος κατὰ τῶν πειρατῶν. Οἱ ἐπιχειρήσεις τῆς ναυτικῆς δυνάμεως τοῦ Παπικοῦ κράτους στὴν ἀνατολικὴ Μεσόγειο κατὰ τὶς ἀρχὲς τοῦ 16^{ου} αἰ.

Οἱ ἀρχὲς τοῦ 16^{ου} αἰ. βρίσκουν τὰ χριστιανικὰ κράτη τῆς Δύσης σὲ μία περίοδο κρίσεως, καθὼς δὲν ἔχουν συνέλθει ἀκόμη ἀπὸ τὸ πλῆγμα τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως στὰ χέρια τῶν Ὀθωμανῶν καὶ τὰ ἐπακόλουθά της. Ἡ ἀντιμετώπισις αὐτῆς τῆς κρίσεως ἀποτελεῖ βασικὴ φροντίδα καὶ διέπει τὸ ἔργο τῆς Ἁγίας Ἐδρας κατ' αὐτὴ τὴν περίοδο. Ἡ Ἁγία Ἐδρα μέσῳ τῆς ναυτικῆς τῆς δυνάμεως συνεπικουρούμενη ἀπὸ ἄλλες χριστιανικὲς δυνάμεις ἢ καὶ μεμονωμένα ἔρχεται σὲ σύγκρουσιν μὲ τοὺς πειρατὰς τῆς Μεσογείου. Τὴν ἐποχὴ δηλαδὴ κατὰ τὴν ὁποία ἡ πειρατεία ἔφτασε στὴν μεγαλύτερη ἀκμὴ της. Ἦταν τότε ποὺ οἱ «ληστές» ἔφτασαν νὰ κατέχουν, εὐνοούμενοι τοῦ Σουλτάνου, τοὺς θρόνους καὶ νὰ εἶναι ἡγεμόνες τῆς Ἀλγερίας, τῆς Τυνησίας, τῆς

Τρίπολης, τῆς Ἀλεξάνδρειας, κάποιων νήσων τοῦ Ἰονίου καὶ τοῦ Αἰγαίου, ὑπηρετοῦσαν δὲ ὡς διοικητὰς καὶ ναύαρχοι τοῦ Ὀθωμανικοῦ στόλου. Ἐναντίον αὐτῶν ὑποστηρίχθηκε ἕνας σκληρὸς πόλεμος γιὰ τὴ «σωτηρία τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ».

ΠΕΡΣΕΛΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

Θρησκείες τῆς Μεσογείου καὶ σχολικὴ θρησκευτικὴ ἀγωγή

Ἡ εἰσήγησις ἀφορμᾶται ἀπὸ τὴ θέση ποὺ πρὶν μερικὰ χρόνια διατυπώθηκε ἀπὸ τὸν καθηγητὴ τῆς πολιτικῆς ἐπιστήμης τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Harvard S. P. Huntington, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία στὸ ἐγγὺς μέλλον «οἱ μεγάλες διαιρέσεις μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἡ κυριαρχοῦσα πηγὴ τῆς σύγκρουσεως θὰ εἶναι πολιτισμικὴ». Στὴ συνέχεια ἀναλύονται οἱ ἐπιπτώσεις αὐτῆς τῆς θέσεως γιὰ τὴ σχολικὴ θρησκευτικὴ ἀγωγή. Ἐπειτα, μὲ τὴ βοήθεια τῶν πορισμάτων τῆς ἔρευνας γιὰ τὴ Μεσόγειο τοῦ Fernand Braudel, ὑπογραμμίζεται ἡ πολιτισμικὴ καὶ θρησκευτικὴ πολυπλοκότητα καὶ ἰδιαιτερότητα τοῦ μεσογειακοῦ χώρου. Μὲ βάση τὰ παραπάνω δεδομένα, προτείνονται τρόποι μὲ τοὺς ὁποίους εἶναι δυνατόν τὰ ἐκπαιδευτικὰ συστήματα τῶν μεσογειακῶν χωρῶν νὰ συμβάλουν, διὰ μέσου τῆς σχολικῆς θρησκευτικῆς διδασκαλίας, στὴν εἰρηνικὴ συνύπαρξιν τῶν λαῶν τῆς Μεσογείου καὶ κατ' ἀκολουθίαν στὴν ὑπέρβαση τῆς ἀρνητικῆς καὶ ἄκρας ἀπαισιοδοξίας πολιτισμικῆς πρόβλεψης τοῦ S. P. Huntington.

ΣΤΟΥΦΗ - ΠΟΥΛΗΜΕΝΟΥ ΙΩΑΝΝΑ

Χριστιανισμὸς καὶ Ἀρχαία Τέχνη. Ρήξις ἢ σχέση διαλεκτικῆ;

Ἀρχαῖος ἑλληνικὸς πολιτισμὸς, ρωμαϊκὸς πολιτισμὸς καὶ Χριστιανισμὸς, τὰ τρία κύρια συστατικὰ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, γεννήθηκαν στὴ λεκάνη τῆς Μεσογείου. Ἐδῶ

αναπτύχθηκαν, συναντήθηκαν, κάποιες φορές συγκρούστηκαν, αλλά πρωτίστως διαλέχθηκαν. Μέχρι τὸν Μ. Κωνσταντῖνο, οἱ σχέσεις ανάμεσα σὲ Ἐθνικοὺς καὶ Χριστιανοὺς ὄχι μόνον δὲν ἦταν πάντα ἀρμονικές, ἀλλὰ, κατὰ διαστήματα, σκληροὶ διωγμοὶ διατάχθηκαν ἀπὸ Ρωμαίους αὐτοκράτορες κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Ἐνῶ, μὲ τὴ σταδιακὴ ἀναγνώριση τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὀρισμένες πράξεις βίας, περιορισμένης ἀσφαλῶς ἐκτασης, συνέβησαν καὶ ἐκ μέρους ἀκραίων χριστιανικῶν ομάδων. Μέσα στὸ πλαίσιο αὐτῶν σχέσεων Ἐθνικῶν καὶ Χριστιανῶν τίθεται καὶ τὸ ἐρώτημα:

Ποιὰ ἡ σχέση τῶν Χριστιανῶν μὲ τὰ μνημεῖα τῆς ἀρχαίας θρησκείας καὶ τὴν τέχνη πού αὐτὰ ἐκπροσωποῦσαν; Θὰ προσπαθήσουμε νὰ προσεγγίσουμε τὸ ζήτημα μὲ βάση δύο ἐρωτήματα:

1. Ποιὰ ἡ στάση τῶν Χριστιανῶν ἀπέναντι στὰ ἀρχαῖα μνημεῖα καὶ τὴ διατήρησή τους; καὶ
2. Ποιές καὶ ποιᾶς ποιότητας ἐπιρροές δέχθηκε ἡ παλαιοχριστιανικὴ καὶ κατόπιν ἡ βυζαντινὴ τέχνη ἀπὸ τὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ τέχνη;

ΤΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΣ

Τὸ «πέραν τῆς θαλάσσης δίκαιο» – «*jus transmarinum*» στὶς ἐκκλησιαστικὲς σχέσεις Ρώμης-Καρθαγένης

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Βορείου Ἀφρικῆς εἰσάγει στὶς ἀρχές τοῦ 5^{ου} αἰ. στὴν ἐκκλησιαστικὴ δικονομία τὸ «πέραν τῆς θαλάσσης δίκαιο» - «*jus transmarinum*», ἀναφερόμενο στὸ ἔνδικο μέσο τοῦ ἐκκλήτου-ἔφεσης, ἀλλὰ καὶ γενικότερα σὲ κάθε σχέση πού μπορεῖ νὰ ἔχει ἓνα μέλος τῆς Ἀφρικανικῆς Ἐκκλησίας, ἐπίσκοπος, πρεσβύτερος, διάκονος, μὲ τὰ περαματικά δικαστήρια εἴτε ἐπισκοπικά, εἴτε πολιτικά (*imperium judicium*), δηλαδὴ δικαστήρια πού εἶχαν τὴν ἔδρα τους στὴν πέραν τῆς θάλασσας χώρα, τὴν Ἰταλία, καὶ συγκεκριμένα στὴ Ρώμη καὶ τὴ Ραβέννα. Ἀφορμὴ γιὰ τὴν ἐκδοσὴ κανόνων ἀπὸ τὴν

Βορειοαφρικανικὴ Ἐκκλησία στάθηκε ἡ ὑπόθεση τοῦ πρεσβυτέρου Ἀπιαρίου Σίκκης, ὁ ὁποῖος προσέφυγε στὰ περαματικά δικαστήρια γιὰ τὴν ἐκδίκαση τῆς ὑπόθεσής του. Οἱ ἀνωτέρω κανόνες ἀπετέλεσαν τὸν *Codex in causa Apiarii*.

ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΣ ΙΣΑΑΚ

Χριστιανικὸς Μοναχισμὸς καὶ μεσογειακὴ οἰκονομικὴ δραστηριότητα.

Ἡ περίπτωση τῆς Πάτμου

Ἡ ἐργασία προσπαθεῖ νὰ καταδείξει τὴν ὑφιστάμενη σχέση μεταξὺ τοῦ Χριστιανικοῦ Μοναχισμοῦ καὶ τὴν σκοπούμενη οἰκονομικὴ τόνωση καὶ ἀνάπτυξη σὲ μὴ κατοικημένες ἢ σχεδὸν ἐγκαταλελειμένες περιοχές τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας. Ἐπιχειρεῖται μία σύντομη ἀναδρομὴ γιὰ τὴ συμμετοχὴ τοῦ Μοναχισμοῦ στὸ ἐμπόριο καὶ τίς οἰκονομικὲς συναλλαγές ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς ἴδρυσης καὶ ἀκμῆς τῶν Παχωμιακῶν Κοινοβίων, μέχρι καὶ τὴν ὑστεροβυζαντινὴ περίοδο. Τονίζεται τόσο τὸ ἐνδιαφέρον τῆς βυζαντινῆς πολιτείας γιὰ τὴν ἀνάπτυξη καὶ τὴν οἰκονομικὴ ἀνθησιὴ σὲ περιοχές προβληματικές, ὅσο καὶ ἡ ἐνεργὸς παρουσία τοῦ Μοναχισμοῦ στὴ βυζαντινὴ κοινωνία ὄχι μόνον ὡς μίας ἐναλλακτικῆς πρότασης ἀποτελεσματικότερης χριστιανικῆς βιοτῆς ἐντὸς τοῦ κόσμου, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐνὸς σώματος, τὸ ὁποῖο, ἀποτελώντας μέρος τῆς κοινωνίας, δρᾷ καὶ συναλλάσσεται μέσα στὰ ὄρια τῶν ἐμπορικῶν καὶ κοινωνικῶν δομῶν της, εὐρισκόμενο μάλιστα καὶ σὲ τακτικὲς ἐπαφές μὲ τοὺς ἐκάστοτε ἀρμόδιους κρατικούς λειτουργοὺς γιὰ τὴν ἀρτιότερη διεκπεραίωση τῶν κοσμικῶν του ὑποθέσεων. Ἰδιαιτέρω σταθμὸ στὴν ἀναφορὰ μας ἀποτελεῖ ἡ περίπτωση τῆς Μονῆς τῆς Πάτμου καὶ τοῦ ἰδρυτῆ της ὀσίου Χριστόδουλου, ἡ ὁποία ὑπῆρξε ἰδανικὸ παράδειγμα συνεργασίας Πολιτείας καὶ Μοναχισμοῦ γιὰ τὸν καθαγιασμὸ καὶ τὴν ἀνάπτυξη ἔρημων ἀκόμη τμημάτων τῆς Αὐτοκρατορίας.

ΤΖΕΡΠΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

Ο Πάπυρος Egerton 2.

Ένας ιδιαίτερος μάρτυρας της ταχείας διάδοσης των Κανονικών Εὐαγγελίων στη Μεσόγειο κατά την πρώτη χριστιανική περίοδο

Ο Πάπυρος Egerton 2 αποτελεί σήμερα ένα από τα αρχαιότερα και πιο σημαντικά χριστιανικά χειρόγραφα. Περιλαμβάνει ένα μοναδικό και ταυτόχρονα άγνωστο ως προς το περιεχόμενό του εὐαγγελικού τύπου και χαρακτήρα κείμενο, έντελώς διαφορετικό από όλα τα μέχρι σήμερα γνωστά Εὐαγγέλια, Κανονικά και Απόκρυφα. Ήδη από την πρώτη έκδοσή του έως και σήμερα πλήθος ερευνητών έχει ασχοληθεί με το θέμα της σχέσης του ἐν λόγω «Άγνωστου Εὐαγγελίου» του Παπύρου Egerton 2 με τα Κανονικά Εὐαγγέλια της Κ.Δ. Η εἰσήγησή μας ασχολείται με το θέμα αυτό προσπαθώντας να καταδείξει τις ὅποιες ἐπαφές και παράλληλα του κειμένου αὐτοῦ με τα Εὐαγγέλια του Κανόνος της Κ.Δ., και μέσω αὐτῆς να προβάλλει τὴ συμβολὴ τῆς περὶ τὴν Μεσόγειο πολιτικῆς, κοινωνικῆς και πολιτιστικῆς καταστάσεως τῆς ἐποχῆς ὡς προϋπόθεση τῶν παρατηρούμενων μεταξὺ τῶν ὡς ἄνω κειμένων σχέσεων και ἐπαφῶν.

Π. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἡ Μαθητεία τῆς νοεῶς προσευχῆς στὸν Γέροντα Ἰωσήφ τὸν Ἡσυχαστή

Φροντίδα κάθε ἀληθῶς χριστιανοῦ εἶναι ἡ ἄσκηση και ἡ νήψη. Ὁ Γέροντ Ἰωσήφ ὁ Ἡσυχαστῆς και Σπηλαιώτης, ἂν και δὲν εἶχε λάβει τὴν θύραθεν παιδεία, με τὴν ἄσκηση ἀξιώθηκε τῆς θείας σοφίας, καθιστῶν ἑαυτὸν ἀσφαλῆ ὁδηγὸ στίς δύσβατες ἀτραπούς τοῦ πνευματικῆς βίου. Ἐτσι χρῆζει μαθητείας ἢ διδαχῆ τῆς νοεῶς προσευχῆς ἀπὸ μέρους του.

ΧΑΪΔΟΥΤΗΣ ΑΝΤΩΝΗΣ

Ἡ θάλασσα μέσα στὸ ποιητικὸ ἔργο τοῦ Ὀδυσσεά Ἐλύτη. Θέσεις και θεολογικὲς ἀναφορές

Διαβάζοντας τὸν Ἐλύτη ὁ ἀναγνώστης ἔχει τὴν εὐκαιρία νὰ κοινωνήσῃ με τὴν σουρεαλιστικὴ λογικὴ ποῦ ἔχει γνώμονα τὴν ἁρμονικὴ ζεῦξη τοῦ νῦν με τὸ αἰε ἀναζητώντας τὴν ἀλήθεια. Στὰ ποιήματά του σκιαγραφεῖται ἔντονα ἡ παρουσία τοῦ Θεοῦ. Ὁ λόγος του παράγει θεολογία. Ὁ Θεὸς στὸν Ἐλύτη δὲν εἶναι μία ἀπρόσωπη δύναμη ἀλλὰ ὁ ἀληθινὸς Θεός, ὁ μοναδικός, ὁ προσωπικός, ὁ δημιουργὸς και πρωτομάστορας ποῦ ἔκτισε τὸ σύμπαν. Μέσα στὴν ποίησή του κεντρικὴ ἰδέα ἔχει ἡ θάλασσα. Αὐτὴ ἡ θάλασσα ποῦ ἔζησε ἐμπειρικὰ ὁ ἴδιος σὲ μία ἁρμονικὴ συνύφανση ἐρμηνείας τοῦ φωτὸς τῆς θεότητος και τῶν θαλασσινῶν στοιχείων. Αὐτὰ τὰ στοιχεῖα ποῦ ἄλλοτε βρίσκονται σὲ μεταξύ τους κοινωνία και ἄλλοτε σὲ ἀντίθεση παρουσιάζονται γύρω ἀπὸ τὴν ζωὴ τῆς θάλασσας με τὴν ὁποία κοινωνοῦν χωρὶς νὰ ἑτεροκαθορίζονται διατηρώντας τὴν ὄντοτήτά τους. Εἶναι τὰ στολίδια τῆς θάλασσας τὸ καθένα ἀπὸ αὐτὰ μοναδικὸ και ἀνεπανάληπτο ἔχοντας ἀπὸ τὸν Δημιουργὸ τὴν δικὴ του ὁμορφιά. Ὁ Ἐλύτης κατάλαβε χωρὶς ὅτι ἡ ἀξία τῆς ποίησης δὲν βρίσκεται στὴν περιγραφή ἀλλὰ στὴν μεταφορά. Ἡ θάλασσα και ὁ κόσμος της γίνονται ἐργαλεῖα ἀναφορᾶς τῶν μυστικῶν του εἰκόνων ἐνῶ ἡ μεταφορὰ τοῦ παρέχει τὴν δυνατὸτητα ἐκφρασεως. Ὁ ἴδιος δὲν ἀντιγράφει τὰ βιβλία τῆς θεολογίας ἀλλὰ τὰ προσεγγίζει ἐρμηνευτικὰ. Βλέποντας μέσα ἀπὸ ἓνα ὑπερρεαλιστικὸ πρῖσμα τὸν παράδεισο, εἰκονίζει ἐπὶ τῆς γῆς τὴν βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

ΑΡΧΙΜ. ΧΑΤΖΗΑΝΤΩΝΙΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

**Ἡ ἀντιμετώπιση τῶν αἰρετικῶν
καὶ σχισματικῶν τοῦ 3ου αἰῶνα
ἀπὸ τοὺς Πατέρες καὶ ἐκκλησιαστικοὺς
συγγραφεῖς τῆς Βορείου Ἀφρικής**

Καθ' ὅλη τὴν διάρκεια τοῦ Γ' αἰῶνα μ.Χ. κάνουν τὴν ἐμφάνισή τους πολλές αἰρετικές καὶ σχισματικές ομάδες, οἱ ὁποῖες ταρασσούν ὅλες τις ἀνά τὸν κόσμον τοπικὲς ἐκκλησίες. Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς (†220/31), Τερτυλλιανός (†225/240),

Ὀριγένης (†252), Κυπριανὸς Καρθαγένης (†258) καὶ Διονύσιος Ἀλεξανδρείας (†264/5) ἐκπροσωπώντας κατὰ κάποιον τρόπο τὶς ἐκκλησίες τῆς Βορείου Ἀφρικής, συμβάλλουν μὲ τὴν γραφίδα τους στὸν ἀγῶνα τῆς Μίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἐναντίον ὄλων τῶν αἱρέσεων καὶ τῶν σχισμάτων. Αὐτό, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τὸ ἐπιτυγχάνουν ὅταν ἀποδεικνύουν ὅτι αἰρετικοὶ καὶ σχισματικοὶ εἶναι ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας, ἢ ὅποια εἶναι ἡ μόνη ποῦ κατέχει τὸν Κανόνα τῆς Ἀληθείας.

Ο Μεταπτυχιακός Φοιτητικός Θεολογικός Σύνδεσμος ιδρύθηκε τὸ 1994 καὶ ἀποτελεῖ τὸ συλλογικὸ καὶ ἐπιστημονικὸ ὄργανο τῶν μεταπτυχιακῶν φοιτητῶν τοῦ Τμήματος Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Μέλη του ἀποτελοῦν οἱ Μεταπτυχιακοὶ Φοιτητές, ὑποψήφιοι Μ.Δ.Ε. (Master) καὶ ὑποψήφιοι Διδάκτορες. Μέσα στὰ πλαίσια αὐτῆς τῆς δραστηριοποίησης ἔχουμε τὴν συνεπι- συμπαράσταση τῶν ἀκαδημαϊκῶν μας διδασκάλων, τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρχῶν τῆς πολιτείας. Ἀναφορικὰ μὲ τὶς δραστηριότητές του καὶ ἔχοντας πλέον εἰσέλθει στὸ 15^ο ἔτος λειτουργίας του, ὁ Σύλλογός μας διοργανώνει κάθε χρόνο ἐπιστημονικὰ συνέδρια καὶ διημερίδες, τὰ ὁποῖα πραγματοποιοῦνται –κατὰ πάγια ἀρχὴ τοῦ Συνδέσμου– σὲ Μητροπόλεις τῆς Ἑλλάδας ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ ἐπιχώριου Μητροπολίτη. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ προσπαθοῦμε νὰ ἐπιτύχουμε τὴν ἀνακίνηση τοῦ θεολογικοῦ λόγου καὶ διαλόγου ἐντὸς τῆς ζωῆς καὶ τῆς Παράδοσης τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἀναλυτικότερα:

Συνέδρια

- ❖ Α΄ Θεολογικὸ Συνέδριο Μεταπτυχιακῶν Φοιτητῶν στὴν Καλλιράχη τῆς Θάσου (2 – 4 Ἰουλίου 1995) μὲ θέμα: «*Διαφυλικὲς Σχέσεις καὶ Ὁρθόδοξη Παράδοση*», ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Προκοπίου.
- ❖ Β΄ Θεολογικὸ Συνέδριο Μεταπτυχιακῶν Φοιτητῶν στὸ Λεωνίδιο Ἀρκαδίας (30 Ἰουνίου – 3 Ἰουλίου 1996) μὲ θέμα: «*Μαθητεία καὶ Διδασκαλία στὴν Ὁρθόδοξη Παράδοση*», μὲ τὴν ἰδιαίτερη πνευματικὴ καθοδήγηση καὶ φροντίδα τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μαντινείας καὶ Κυνουρίας κ. Ἀλεξάνδρου.
- ❖ Γ΄ Θεολογικὸ Συνέδριο Μεταπτυχιακῶν Φοιτητῶν στὸ Συνεδριακὸ Κέντρο τῆς Ι. Μ. Θηβῶν καὶ Λεβαδείας (5 – 10 Ἰουλίου 1997) μὲ θέμα: «*Ἀνατολὴ καὶ Δύση: Πορεία δύο κόσμων*», ὑπὸ τὴν πνευματικὴ σκέπη τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θηβῶν καὶ Λεβαδείας κ. Ἱερωνύμου, νῦν Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος.
- ❖ Δ΄ Θεολογικὸ Συνέδριο Μεταπτυχιακῶν Φοιτητῶν στὸ Βόλο (27 – 29 Ἰουλίου 1998) μὲ θέμα: «*Ἡ ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας στὸ σύγχρονο κόσμος*», ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυροῦ Χριστοδοῦλου.
- ❖ Ε΄ Θεολογικὸ Συνέδριο Μεταπτυχιακῶν Φοιτητῶν στὴν Πάτμο (2 – 4 Ἰουλίου 1999) μὲ θέμα: «*Ἐκκλησιαστικὸς λόγος: Ἱστορία, Παρὸν καὶ Προοπτικὲς*», δαψιλῆ τῆ χάριτι ἐσκεμμένοι τῆς Α.Θ. Παναγιώτητος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου.

- ❖ ΣΤ΄ Θεολογικό Συνέδριο Μεταπτυχιακών Φοιτητών στο Βόλο (14 – 17 Ίουλίου 2000) με θέμα: «*Εκκλησία και Κόσμος στην προοπτική τής νέας χιλιετίας*», υπό την σκέπη τής Ίερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος καὶ Ἄλμυρου συνδρομῆ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Ἰγνατίου.
- ❖ Ζ΄ Θεολογικό Συνέδριο Μεταπτυχιακών Φοιτητών στην Κέρκυρα (7 – 10 Ίουλίου 2001) με θέμα: «*Οἰκουμενικότητα - Παγκοσμιότητα*», ἀπό ὅπου πέρα ἀπὸ τις ἐπιστημονικὲς δραστηριότητες ἀποκομίσαμε τὴν ἀνάμνηση τῆς πατρικῆς ἀγάπης τοῦ Μακαριστοῦ Μητροπολίτου Κερκύρας κυροῦ Τιμοθέου.
- ❖ Η΄ Θεολογικό Συνέδριο Μεταπτυχιακών Φοιτητών στὴ Σύρο (6 – 8 Ίουλίου 2002) με θέμα: «*Ὁρθοδοξία, Ἐθνικισμὸς καὶ Ὀρησκευτικὸς Φανατισμὸς*», με τὴν οὐσιαστικὴ συνδρομῆ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σύρου κ. Δωροθέου Β΄.
- ❖ Θ΄ Θεολογικό Συνέδριο Μεταπτυχιακών Φοιτητών στὴ Σκιάθο (4 – 6 Ίουλίου 2003) με θέμα: «*Ἀρχαῖος Ἑλληνικὸς Κόσμος καὶ Χριστιανισμὸς*», ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χαλκίδος κ. Χρυσοστόμου.
- ❖ Ι΄ Θεολογικό Συνέδριο Μεταπτυχιακών Φοιτητών στὴ Χίο (26 – 28 Ἰουνίου 2004) με θέμα: «*Ἡ ἔννοια τοῦ ἀγῶνα: Θεολογικὲς καὶ Φιλοσοφικὲς Προσεγγίσεις*», ὑπὸ τὴν σκέπη τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσῶν κ. Διονυσίου.
- ❖ ΙΑ΄ Θεολογικό Συνέδριο Μεταπτυχιακών Φοιτητών στὴν Αἴγινα (2 – 5 Ίουλίου 2005) με θέμα: «*Ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ λαϊκὸ στοιχεῖο στὴν Ἐκκλησία*», ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ὑδρας κ. Ἐφραίμ.
- ❖ ΙΒ΄ Θεολογικό Συνέδριο Μεταπτυχιακών Φοιτητών σὲ Λειβαδιά – Ἄλιάρτο (10 – 12 Νοεμβρίου 2006) με θέμα: «*Πολιτικὴ καὶ Ὀρησκεία*», ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Μητροπολίτου Θηβῶν καὶ Λεβαδείας κ. Ἰερωνύμου, νῦν Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος.
- ❖ ΙΓ΄ Θεολογικό Συνέδριο Μεταπτυχιακών Φοιτητών στὴν Πάτρα (9 – 11 Νοεμβρίου 2007) με θέμα: «*Εκκλησία καὶ Βία καὶ τὸ μαρτύριο τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέα*», ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν κ. Χρυσοστόμου.
- ❖ ΙΔ΄ Θεολογικό Συνέδριο Μεταπτυχιακών Φοιτητών στὴν Καλαμάτα (4 – 7 Ίουλίου 2008) με θέμα: «*Παιδεία, Πολιτισμὸς καὶ Ἐκκλησία. Ἡ Συμβολὴ τῆς Θεολογίας*» ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μεσσηνίας κ. Χρυσοστόμου.
- ❖ ΙΕ΄ Θεολογικό Συνέδριο Μεταπτυχιακών Φοιτητών στὴν Πάρο (3 – 5 Ίουλίου 2009), με θέμα: «*Mare Nostrum: Μεσόγειος καὶ Χριστιανισμὸς διὰ μέσου τῶν αἰώνων*», ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Παροναξίας κ. Καλλινίκου.

Ἡμερίδες - Διημερίδες

- Α' Διημερίδα στὸν Ἀλιάρτο Λεβαδείας μὲ θέμα: «*Θεολογία καὶ Ψυχολογία*» (16 – 17 Φεβρουαρίου 2002) ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ νῦν Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἰερωνύμου, τότε Μητροπολίτου Θηβῶν καὶ Λεβαδείας.
- Β' Διημερίδα στὴ Ζώγγα Ἀργολίδος μὲ θέμα: «*Χριστιανισμὸς καὶ ἀνθρώπινα δικαιώματα*» (5 – 7 Ἀπριλίου 2003) ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀργολίδος κ. Ἰακώβου.
- Γ' Διημερίδα στὴ λίμνη Πλαστήρα (7 – 9 Μαΐου 2004) μὲ θέμα: «*Ἡ θεολογία στὴ σύγχρονη πολυπολιτισμικὴ κοινωνία*» ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Σεβ. πρώην Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφαρσάλων, νῦν Θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Βρεσθῆνης, κ. Θεοκλήτου.
- Δ' Διημερίδα στὸν Βόλο (25 – 27 Φεβρουαρίου 2005) μὲ θέμα: «*Λαϊκοὶ Θεολόγοι στὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας*», ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δημητριάδος καὶ Ἄλμυρου κ. Ἰγνατίου.
- Ε' Διημερίδα στὴ Ναύπακτο (19 – 21 Μαΐου 2006) μὲ θέμα: «*Θρησκεία καὶ Χρόνος: ἡ ἐσχολογικὴ πρόταση τῆς Ἐκκλησίας*», ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου κ. Ἱεροθέου.
- Ἡμερίδα στὸ Διορθόδοξο Κέντρο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴν Ἱ. Μ. Πεντέλης (8 Νοεμβρίου 2008) μὲ θέμα: «*Θρησκεία ἢ Ἐκκλησία; Ἡ θεολογικὴ ἀνταπόκριση στὶς ὑπαρξιακὲς ἀναζητήσεις τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου*», ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἰερωνύμου.

Διοργάνωση

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΣ ΦΟΙΤΗΤΙΚΟΣ
ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ**

Εθνικό και Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών
Θεολογική Σχολή-Τμήμα Θεολογίας,
Πανεπιστημιούπολη, 157 82, Άνω Ιλίσσια

Συνδιοργάνωση

**Νομαρχιακή
Αυτοδιοίκηση
Κυκλάδων**

Χορηγοί

Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας, Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής
Γενική Γραμματεία Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής

Δήμος Πάρου

Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών

Ιερό Προσκύνημα Παναγίας Εκατονταπυλιανής Πάρου

Ι.Μ. Ηλείας και Ωλένης

Ι.Μ. Καισαριανής, Βύρωνος και Υμηπτού

Ι.Μ. Λαρίσης και Τυρνάβου

Ι.Μ. Ναυπάκτου και Αγ. Βλασίου

Ι.Μ. Πατρών

Ι.Μ. Περιστερίου

Ι.Μ. Σύρου, Τήνου, Άνδρου, Κέας και Μήλου

Ι.Μ. Φωκίδος

Blue Star Ferries

Ξενοδοχείο Poseidon of Paros

Σκλαβενίτης Α.Ε.